

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş:01.04.2023 ✓Accepted/Kabul:10.11.2023

DOI:10.30794/pausbed.1274883

Research Article/Araştırma Makalesi

Aktaş, A. B. ve Palabiyik, M. S. (2024). "Söylemsel Bir İnşa Olarak Kuşak ve Yol Girişimi: Eleştirel Jeopolitik Bir Analiz", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 60, Denizli, ss. 1-21.

SÖYLEMSEL BİR İNŞA OLARAK KUŞAK VE YOL GİRİŞİMİ: ELEŞTİREL JEOPOLİTİK BİR ANALİZ

Adil Batuhan AKTAŞ*, Mustafa Serdar PALABIYIK**

Öz

Çin Halk Cumhuriyeti tarafından 2013 yılında duyurulan Kuşak ve Yol Girişimi (KYG) halen uluslararası siyasetin önemli tartışma konularından birisidir. Bu makale, girişimi eleştirel jeopolitik bir yaklaşımla ele alarak Çin resmi makamları ve Çin üniversitelerine mensup akademisyenlerin KYG'ye yönelik ürettikleri söylemleri incelemektedir. Bu amaçla makalede, Çin resmi makamları ve Çin akademisyenlerince üretilen metinler içerik analizi ve söylem analizi yoluyla incelenerek KYG'ye ilişkin söylemin ve bu söylem inşası sürecinde iktidar ile akademi arasındaki ilişkinin niteliklerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Makalede Çin hükümeti ve Çin akademisyenlerinin KYG'yi tasvir etmek adına ürettiği bilgi sorunsallaştırılmakta, bu iki söylemin tamamlayıcı nitelikte oldukları ve üretilen bilgilerin Çin'in çıkarlarına hizmet etmek üzere araçsallaştırıldığı gösterilmektedir. Bu yolla Çin'in KYG coğrafyasına yönelik alansallaştırma pratiklerini resmi ve akademik söylem aracılığıyla gerçekleştirdiği gözler önüne serilmektedir.

Anahtar kelimeler: : Bilgi-iktidar eksenli, Çin, Eleştirel jeopolitik, Kuşak ve yol girişimi, Söylem.

THE BELT AND ROAD INITIATIVE AS A DISCOURSE CONSTRUCTION: A CRITICAL GEOPOLITICAL ANALYSIS

Abstract

The Belt and Road Initiative (BRI), which the People's Republic of China announced in 2013, is still one of the critical topics of discussion in international politics. This article takes a critical geopolitical approach to the initiative and analyses the discourses on BRI produced by Chinese officials and academics from Chinese universities. For this purpose, the article analyses the texts produced by Chinese official authorities and academia through content and discourse analysis to reveal the characteristics of the discourse on the BRI and the relationship between power and academia in the process of discourse construction. The article problematizes the knowledge produced by the Chinese government and academia to portray the BRI, shows that these two discourses are complementary and the information produced is instrumentalized to serve China's interests. In this way, it is revealed that China carries out its spatialization practices towards the BRI geography through official and academic discourse.

Keywords: Knowledge-power nexus, China, Critical geopolitics, The Belt and road initiative, Discourse.

*Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ANKARA.

e-posta: batuhanaaktas@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-5829-1766>)

**Doç. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü (kısmi zamanlı), ANKARA.

e-posta: spalabiyik@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0001-5938-7017>)

GİRİŞ

Kuşak ve Yol Girişimi (KYG), Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) Devlet Başkanı Xi Jinping'in 2013 yılında Kazakistan ve Endonezya ziyaretleri sırasında gerçekleştirdiği konuşmalarıyla dünya kamuoyuna duyurulmuş, siyasi ve akademik çevrelerin dikkatini üzerine çekmiştir. Girişim dünya kamuoyunu adeta ikiye bölmüştür. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD) mensup resmi makamlar, siyasi seçkinler ve akademisyenler girişimin Çin'in etki alanını genişletmeyi amaçlayan stratejik bir proje olduğunu ileri sürerek girişime şüpheyle yaklaşmaktadır. 2018 yılında gerçekleşen Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği Zirvesi'ne katılan dönemin ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence yaptığı konuşmada Çin'in gelişmekte olan ülkeleri kendisine bağımlı hale getirmeyi amaçladığını belirterek ilgili ülkeleri bu projeye "aldanmamaları" konusunda uyarmıştır. Çin ve bu projeyi destekleyenler ise projenin tüm katılımcılarının refahını arttırmayı amaçlayan bir kazan-kazan projesi olduğunu altını çizmişlerdir. Nitekim Pence ile aynı zirvede konuşan Xi Jinping Çin'in KYG'yi ortaya koymasının ardında gizli bir amaç bulunmadığını ve girişimin bir çeşit tuzak olmadığını vurgulamıştır (The Guardian, 2018). Batı medyasının da kuşkuyla yaklaştığı KYG, Marshall Planı'yla kıyaslanmış "Çin'in imparatorluğa giden yolu" gibi yorumlarla güç ve siyasi rekabet odaklı bir proje olarak değerlendirilmiştir. ÇHC yetkilileri ise KYG'nin yanlış yorumlandığını, gerçekte KYG ile bölgesel ve küresel ekonomik işbirliğine yönelik bir platform kurmayı amaçladıklarını ısrarla vurgulamaktadır (Sidaway ve Woon, 2017: 1-4).

İpek Yolu Ekonomik Kuşağı (*The Silk Road Economic Belt*) ve 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu (*21st Century Maritime Silk Road*) olmak üzere iki temel ayağa sahip olan KYG, 150 ülkeyi (China Daily, 2023) ve dünyanın yaklaşık üçte ikilik nüfusuna ev sahipliği yapan bir coğrafyayı kapsayan devasa bir projedir. KYG'nin kara ayağını ifade eden İpek Yolu Ekonomik Kuşağı Çin, Orta Asya ve Avrupa'yı karasal yollarla bağlamayı hedeflemektedir. Bir deniz güzergâhı olan 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu ise Güney Çin Denizi, Hint Okyanusu ve Güney Pasifik üzerinden geçmektedir. Kısacası KYG yeni altyapı ve ulaşım ağları oluşturmayı ve mevcut ağları geliştirmeyi hedeflemektedir. Böylece, başta Asya, Avrupa ve Afrika olmak üzere, bölgeler ve ülkeler arasındaki bağlantıyı artırmayı amaçlayan girişim, Çin'in en önemli dış politika araçlarından ve ekonomik projelerinden birine dönüşmüştür. KYG'nin ilk resmi belgesi niteliğindeki Eylem Planı'na göre bu girişim katılımcıları arasındaki işbirliğini beş temel nokta üzerinden geliştirmeyi amaçlamaktadır: (1) siyasi koordinasyonu sağlamak, (2) devletlerarası bağlantıları kolaylaştırmak, (3) ticaretin önündeki engelleri kaldırmak, (4) ekonomik bütünleşmeyi sağlamak ve (5) insanlar arası bağlantıyı arttırmak (NDRC¹, 2015). Çin KYG'nin ortaya çıkmasının ardındaki itkinin kültür, piyasa ve politika alanında karşılıklı faydayı ve iletişimi temel alan küresel bir işbirliği mekanizması oluşturma arzusu olduğunu vurgulamaktadır.

Oldukça geniş bir coğrafyayı kapsaması ve ekonomik hacminin büyüklüğü KYG'nin bir araştırma konusu olarak akademisyenlerin de ilgisini çekmesine neden olmuştur. Rolland (2015) KYG'yi Çin açısından stratejik bir itki unsuru olarak ele alarak bu girişimi Çin'in Malakka Boğazı'na olan bağımlılığını aşma politikası çerçevesinde yorumlarken Yale (2015) KYG'nin deniz ayağının Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun Hint Okyanusu ve ötesindeki varlığına zemin hazırlamayı amaçladığını ileri sürmektedir. KYG'yi Çin'in içerideki sermaye birikimi sorunuyla başa çıkmasına yönelik bir adım olarak değerlendiren Demiryol (2022), girişimin Çin ve ortakları arasında asimetrik karşılıklı bağımlılığın yeni biçimleri için alan yaratacağını belirtmektedir. Demiryol'a göre bu proje sayesinde Çin'in uluslararası düzen içerisinde daha belirgin rol alma arayışı kolaylaşacaktır. Batı akademisyenler girişime çoğunlukla şüpheyle yaklaşırken, Çin akademiyasının bir parçası olan pek çok akademisyen girişimin tek yönlü stratejik hedefleri olmadığını ve herhangi bir ülkeyi – özellikle ABD'yi – hedef almadığını belirtmektedir. Su Hao, girişimin Asya ve Avrupa ekonomilerini bir araya getirmeyi amaçlayan bir araç olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtirken, KYG'nin ABD'nin bölgedeki baskısına yönelik bir yanıt olmadığını altını çizmektedir. KYG'nin yeni bir ekonomik işbirliği modeli olduğunu belirten Li Ziguo'ya göre ise girişim ABD ve Rusya'nın Avrasya bölgesindeki etki alanlarına karşı yapılan bir hamle olarak görülmemelidir (aktaran Godement, 2015: 6-7).

KYG'yi ele alan çalışmalar, dikkat çekici biçimde, verili coğrafi bilgiler üzerinden bir tartışma yürütmekte, ilgili alan yazınında eleştirel yaklaşım eksikliği göze çarpmaktadır. Klasik jeopolitiğin coğrafi bilgiyi verili olarak kabul edip sorunsallaştırmamasını eleştiren ve bu bilginin tarafsızlığını sorgulayan eleştirel jeopolitik yaklaşım, girişime yönelik eleştirel bakış açısı eksikliğinin doldurulması adına oldukça yararlı görünmektedir. KYG'nin eleştirel jeopolitik bir yaklaşımla ele alınması, girişimin kapsadığı coğrafyanın dünya politikasını nasıl etkileyeceği şeklindeki geleneksel sorunun ötesine geçilerek, ilgili coğrafi savların siyasi pratik ve tartışmalar içerisindeki fonksiyonunu irdelemek

¹ Çin Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu.

anlamına gelmektedir. Eleştirel jeopolitik, coğrafi varsayım ve adlandırmaların siyasi aktörlerin dünya siyasetini alansallaştırma pratiğinin bir aracı olduğunu ileri sürmektedir. Dolayısıyla KYG üzerinden üretilen jeopolitik bilgi “doğal ve gerçek” değil, siyasi aktörlerin içerisinde yer aldıkları taraflı bir anlamlandırma aracıdır. Bu noktada eleştirel jeopolitik, Foucault’nun bilgi-iktidar eksenini kavramsallaştırmasından etkilenerek akademik bilginin, iktidarın dünya coğrafyasına dair bakış açısını meşrulaştırmak ve doğallaştırmak üzere araçsallaştırıldığını iddia etmektedir. Eleştirel jeopolitik, söylemin araçsal yönünü vurgulayarak, jeopolitik söylemleri söylem üreticilerine göre pratik jeopolitik, formel jeopolitik ve popüler jeopolitik olmak üzere üç kategoride ele almaktadır. Pratik jeopolitik devletlerin resmi yetkilileri ve kurumları tarafından üretilen resmi jeopolitik söylem anlamına gelirken, formel jeopolitik üniversiteler, düşünce kuruluşları vb. akademik bilgi üreten öznelce üretilen jeopolitik söylemleri ifade etmektedir. Popüler jeopolitik ise coğrafi söylemlerin üretilmesi noktasında popüler kültür öğelerinin rolüne odaklanmaktadır (Tuathail ve Dalby, 1998: 5).

1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ: İÇERİK ANALİZİ VE ELEŞTİREL SÖYLEM ANALİZİ

Bu çalışma çerçevesinde KYG’ye ilişkin üretilen pratik ve formel jeopolitik söylem mercek altına alınacaktır². Böylece eleştirel jeopolitiğin, jeopolitik bilginin aktörlerin çıkarlarına hizmet eden öznel söylemler olduğu şeklindeki yaklaşımı temel alınarak, KYG’ye ilişkin Çin resmi kurumları ve Çin akademisi tarafından üretilen jeopolitik söylemin birbirlerini tamamlayıcı biçimde üretildikleri iddia edilecektir. Çalışma kapsamında pratik jeopolitik analize tabi tutulmak üzere Çin’in girişim için hazırladığı resmi dokümanlar ve Çin devlet yetkililerinin girişime yönelik gerçekleştirdikleri konuşmalar incelenmiştir. Resmi dokümanlara Çin’in resmi kurumlarının internet siteleri, KYG için hazırlanan *Belt and Road Portal*³ adlı internet sitesi ve China Daily başta olmak üzere Çin merkezli haber ajanslarının internet siteleri aracılığıyla ulaşılmıştır. Formel jeopolitik analiz yaklaşım içinse *Web of Science* veri tabanı kullanılarak Çin akademisinde üretilen İngilizce kaynaklara ulaşılmıştır. İlgili kaynaklara ulaşmak üzere KYG’nin ilan edildiği 2013 yılı ile büyük ölçüde işlerlik kazandığı 2021 yılı arasındaki dönem tarih aralığı olarak belirlenmiş, *Belt and Road*, *Belt and Road Initiative*, *One Belt One Road*, *Maritime Silk Road*, *Silk Road Economic Belt* kavramları anahtar kelimeler olarak kullanılmış, Çin üniversiteleri işaretlenerek sosyal bilimler alanında yazılmış makaleler aratılmıştır. Ulaşılan kaynakların filtrelenmesi neticesinde çalışmada 22 pratik jeopolitik söylem ve 281 formel jeopolitik söylem kaynağı içerik analizi ve eleştirel söylem analizi yöntemleri ile incelenmiştir.

İçerik analizi araştırmacının ele alınan metinlerin içerisindeki kelimelerin, temaların, kavramların anlamları arasındaki ilişkilerin ölçülmesinde kullanılarak ilgili metinlerin çözümlenmesini sağlayan bir yöntemdir. İçerik analizinde önemli veri toplama yöntemlerinden biri analize tabi tutulan metinlerin içerisinde geçen sözcüklerin kaç kez tekrarlandığının tespit edilmesidir. Bu veriler aracılığıyla araştırmacı metnin niteliği hakkında fikir yürütebilir (Sallan Gül ve Nizam, 2021: Ö182-3). Bu çalışmada metinlerin içerisinde yer alan sözcüklerin kaç kez tekrar edildikleri tespit edilerek ilgili metinleri söylem analizine tabi tutmadan önce kavramsal çerçevelerinin ortaya çıkarılması sağlanmıştır. Bu açıdan içerik analizinden yardımcı bir yöntem olarak yararlanılmış, eldeki metinlerin içerisinde geçen sözcüklerin sayılması hususunda online bir yazılımdan (*Text Analyzer*)⁴ yararlanılmıştır. Metinlerde geçen sözcüklerin tekrar sayıları yazılım aracılığıyla tespit edildikten sonra tek başına bir anlam ifade etmeyen kelimeler elenmiştir. Her bir metin özelinde elde kalan anlamlı kavramlar içerisinde en sık kullanılan onar kavram tespit edilmiş, metinleri kapsayan bütüncül bir kavramsal çerçeveye ulaşabilmek adına metinlerde sık kullanıldığı tespit edilen kavramların tüm metinlerin kaçında ortak biçimde en sık kullanılan kavramlar arasında yer aldıkları saptanmıştır. Böylece tüm metinler içerisinde en sık kullanılan kavramlar içerisinde yer aldığı tespit edilen beş kavram belirlenmiştir.⁵ Bu yolla metinlerin içerisindeki söylemin hangi kavramlar çerçevesinde inşa edildiği gözler önüne serilmiştir.⁶

Eleştirel sosyal bilim geleneğine dayanan bir yöntem olan eleştirel söylem analizi (ESA) ise güç ilişkilerinin söylemselliğini vurgulayarak söylem, toplum ve kültür arasında karşılıklı bir belirlenim ilişkisi olduğunu

² Bu çalışma yazarlar tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

³ <https://eng.yidaiyilu.gov.cn>

⁴ Yazılım için bkz: <https://www.online-utility.org/text/analyzer.jsp>

⁵ Tespit edilen tüm kavramlar makale içerisinde Türkçe karşılıkları kullanılarak verilmiştir.

⁶ Makale içerisinde belirlenen kavramların incelenen metinlerin kaçında en sık kullanılan on kavram arasında yer aldıkları tablolar üzerinden gösterilmiştir. Çalışmada incelenen metinleri, belirtilen kavramların hangi metinlerde kullanıldığını, metinlerde incelenen alıntıları gösteren detaylı tablolar için bkz: Aktaş, A.B. (2021). Bir söylem inşası olarak Kuşak ve Yol Girişimi: Eleştirel jeopolitik bir analiz. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). TOBB ETÜ.

varsaymaktadır. Bu bağlamda metinlerin içerisindeki cümlelerin anlam oluşturma biçimlerini irdeleyen ESA, cümlelerin içinde saklı anlamların toplumun yeniden üretilmesindeki işlevsel rollerine odaklanır. Bunu yaparken metin içerisindeki anlamlar, temalar, imalar, aktörler, cümle yapıları, retorik ve söylem biçimleri incelenerek söylem çözümlenmeye çalışılır. Bu yolla söylemin içerisinde barındırdığı ideoloji deşifre edilebilmektedir. Bu çerçevede söylem analizi yorumlayıcı ve açıklayıcıdır. Araştırmacı tarafından yapılan yorumlar dinamik ve açıktır. Dolayısıyla bağlamsal değişiklikler ve yeni okumalar çerçevesinde farklı yorum ve açıklamalara ulaşmak mümkündür (Sallan Gül ve Nizam, 2021: Ö191-4).

Coğrafyalara ilişkin üretilen bilgi ve anlamlandırmaların nesnel ve tarafsız olduğu iddiasını reddeden eleştirel jeopolitik, jeopolitik söylemin ardındaki iktidar ilişkilerini açığa vurmaya hedefler. ESA'nın sunduğu perspektif de eleştirel jeopolitik yaklaşımın bu amacı gerçekleştirmesi adına oldukça kullanışlıdır. Söylemin tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamından koparılamayacak, iktidar ilişkileriyle bağlantılı bir sosyal pratik olduğunu kabul eden ESA, alansal epistemolojilerin incelenmesi için çok uygundur. Böylece coğrafyalara ilişkin söylemsel inşaların jeopolitik içerikleri daha iyi değerlendirilebilir (Dahlman ve Brunn, 2003: 261-2). Bu nedenle çalışmada ESA'dan yararlanılarak KYG'ye ilişkin resmi ve akademik metinler içerisindeki anlam, metafor ve söylem biçimleri tespit edilerek metinlerin söylemsel yapıları ortaya koyulmuştur. Böylece metinler içerisinde girişimi tanımlayan ve belirli coğrafi alanları anlamlandıran söylemsel yapılar belirlenmiştir.

Yapılan içerik ve eleştirel söylem analizi, Çin akademisyeni tarafından üretilen formal jeopolitik söylem ile Çin siyasetçileri tarafından üretilen pratik jeopolitik söylemin birbirini tamamladığını, her iki söylemin de KYG'yi barışçıl amaçlarla kurgulanan ve katılımcılarına refah ve güvenlik sağlayacak bir düzen yaratmayı amaçlayan bir girişim olarak ortaya koyduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, kullanılan alansallaştırma pratikleri ve metaforlar ortak bir söylemi ön plana çıkarmakta, Çin akademisyeni ile devlet arasında bir bilgi-iktidar ilişkisi geliştirildiğini gözler önüne sermektedir.

2. JEOPOLİTİK MUHAKEME VE JEOPOLİTİK SÖYLEM: ELEŞTİREL JEOPOLİTİK YAKLAŞIM

Eleştirel jeopolitiğin klasik jeopolitik anlatının temellerini sarsacak bir biçimde ortaya çıkışı, Simon Dalby ve Gearoid Ó. Tuathail'in 1980'lerin sonunda ortaya koydukları çalışmalara dayanmaktadır. Soğuk Savaş sırasında daha çok dönemin jeopolitik kurgusunun ideolojik olarak nasıl biçimlendirildiği üzerine çalışan eleştirel jeopolitik, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle "jeopolitik muhakemenin" (*geopolitical reasoning*) tarihsel, düşünsel ve siyasal arka planını analiz etmeye başlayarak daha geniş bir araştırma alanına kavuşmuştur (Dodds, 2001: 471). Jeopolitik muhakemenin genelgeçer ve nesnel bir "bilgi" olmaktan çok, iktidar tarafından şekillendirilen, öznel bir alansal algılama yöntemi (Tirben, 2009: 218) olduğunu ileri süren eleştirel jeopolitik, tam da bu nedenle, jeopolitik bilgi üretimi ile iktidar arasındaki ilişkiyi ve ilişkinin bağlamsal temellerini sorgulamaktadır. Böylece, esasında, coğrafyanın siyaseti nasıl etkilediğine ilişkin geleneksel sorgulama biçiminden kaçınarak coğrafi varsayımların siyasi pratiklerin kurgulanmasında nasıl bir rolü olduğu üzerinde durmaktadır (Dalby, 1991: 274). Diğer bir deyişle, coğrafyanın siyaset üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlayan klasik jeopolitiğin aksine, eleştirel jeopolitik siyasi söylemin coğrafyayı nasıl tanımladığına bağlı olarak coğrafya ve siyaset arasındaki etkileşimi çift taraflı olarak kurmaktadır.

Tuathail ve Dalby (1998: 3)'ye göre jeopolitik, karar alıcıların jeopolitik gelenekleri çerçevesinde kurgulanan bir mefhum ve bir devlet yönetimi sanatı olmanın ötesinde, geniş bir kültürel olgu olarak tanımlanabilir. Devlet ve sınır inşası ile ulusun alan ile bağlanması ve ulus ile ülke arasındaki bağın iktidar tarafından tanımlanması, ulus-devleti bir jeopolitik inşa olarak ortaya koymuştur. Bu durum diğer birçok ulusal kimlik içerisinden birini seçmeyi, "içeri" ve "dışarı" belirleyen bir sınır çizgisinin ortaya çıkmasını ve muhtelif mekânların devletin bölünmez dâhili mekânı haline, diğer bir deyişle vatana dönüştürülmesini içermektedir. Kısacası jeopolitik, bir "bilgi" olmaktan çok bir "tahayyül"dür ve bu tahayyül de "zaman-mekân diyalektiğini aşkın bir özden üretmek suretiyle ulusal mekân ile ulusal zaman idrakinin uyumundan doğan ve büyük ulusal anlatının inşa edilmesini sağlayan siyasi, kültürel ve toplumsal bir söylemdir" (Yeşiltaş, 2014: 359). Dolayısıyla eleştirel jeopolitiğe göre mekân tek bir "gerçek" temsile sahip değildir. Aksine farklı kültürel, ideolojik ve siyasi temsil biçimlerine sahip olarak birçok şekilde inşa edilmektedir. Buradan hareketle eleştirel jeopolitik klasik jeopolitiğin bilimsellik, nesnellik ve doğallık iddiasına karşı çıkarak jeopolitiğin nesnel biçimde ele alınamayacağını ileri sürmektedir. Bu nedenle odak noktası iktidarın coğrafya ve jeopolitik söylemlere nüfuz etmiş pratiklerini ortaya çıkarmaktır. Böylece klasik jeopolitik

tarafından üretilen bilgi “yapıbozumuna” (*deconstruction*) uğratılarak jeopolitik bilgi üretiminin kurgusalılığı ve bağlamsallığı ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Jeopolitiği, doğruluğu kesin bir “bilgi” olmaktan ziyade, çok katmanlı bir “söylem” olarak ele alan eleştirel jeopolitik, mekâna için temsiller vasıtasıyla dünya siyasetinin coğrafi kategoriler üzerinden kavramsallaştırıldığını iddia etmekte ve bu pratiğe de “jeopolitik muhakeme” adını vermektedir (Tuathail, 2002: 602-3). Bu jeopolitik muhakeme biçimleri ise Tuathail ve Agnew tarafından söylemi üreten aktör temel alınarak üçe ayrılmıştır. İlk olarak “pratik jeopolitik” devletlerin karar alma mekanizmalarında yer alan lider(ler) ve bürokratlar tarafından ve devletin “resmi” iç/dış politikasında kullanılmak üzere üretilen söylemleri ifade eder. İkinci kategori olan “formel jeopolitik” ise düşünce kuruluşları, bilim insanları ve akademisyenler tarafından üretilen ve zaman içinde akademik bir “geleneğe” dönüşen jeopolitik söylemi tanımlar. Son olarak, “popüler jeopolitik” popüler kültür içerisinde, yazılı ve görsel medya aracılığıyla ortaya koyulan jeopolitik söylemdir (Tuathail ve Agnew, 1992: 81).

Jeopolitik bilginin nesnellüğünün sorgulanması noktasında eleştirel jeopolitik Foucault’nun bilgi-iktidar eksenini kavramından oldukça etkilenmiştir (Crampton, 2007). Foucault bilginin “hakikat oyunları” ismini verdiği bir sürecin parçası olarak iktidar tarafından üretildiğini iddia etmektedir. Hakikat oyunlarının tarafları olarak güç odakları, kendi hakikat kurgularını normalleştirmeye çalışmakta ve galip gelen tarafın hakikati “doğru olan” niteliği kazanmaktadır. Dolayısıyla Foucault’ya göre bilgi, özne ve iktidar tümüyle iç içedir ve birbirlerini var etmektedirler. Bir çeşit bilgi üretme mücadelesini anımsatan bu süreç içerisinde üniversitelerin rolüne değinen Foucault’ya göre akademi, bilimsel (ve dolayısıyla tarafsız) olduğu varsayılan bilgi üretim merkezleri olarak bilginin homojenleşmesini sağlamakta ve böylece bilgi tekeli oluşturmanın aracı olarak iktidarın söylemini meşrulaştırmak üzere kullanılmaktadır (Foucault, 2007: 73-4).

Coğrafi bilginin söylemler aracılığıyla üretildiğini ve bu nedenle objektif bir jeopolitik bilginin var olamayacağını iddia eden eleştirel jeopolitik için söylem pratikleri, toplum içerisindeki belirli grupların çıkarlarına hizmet etmek üzere araçsallaştırılarak, ilgili grubun dünya algısının meşrulaşmasını sağlamaktadır (Hepple, 1992: 139). Buna göre, üniversiteler ve düşünce kuruluşları, homojenize ve sterilize ettikleri, yani tektipleştirip nesnelleştirdikleri jeopolitik bilgiyi – aslında söylemi – iktidarın dünya algısına uygun bir dünya haritası temsili oluşturmak için onlara sunarlar. Bu sunuş, ilgili ulusun var olduğu iddia edilen dünya düzeni içerisindeki konumuna ilişkin baskın anlatıyı ortaya koyar (Dodds vd., 2013: 6-10). Eleştirel jeopolitik üretilen bu söylemleri sorunsallaştırarak jeopolitik bilginin iktidar mekanizmaları içerisinde yer alan entelektüellerce nasıl inşa edildiklerini ve doğallaştırıldıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde Anderson (1996), Antonsich (2009) ve Elden (2010) gibi eleştirel jeopolitik çalışanlar, devlet, egemenlik ve “alan” (*territory*) arasındaki ilişki ile ilgilenmiş, Newman (2006) ve Paasi (2003) gibi yazarlar ise “sınır” (*border*) kavramı üzerine yoğunlaşarak sınırların fiziksel anlamlarının ötesinde yarattıkları söylemsel ikilikler üzerinde durmuşlardır. Özünde mekânsal bir alanı eleştirel bir yaklaşımla ele alan bu çalışmalar, alan inşasının bir sosyo-politik inşa süreci olduğunu ifade eden “alansallaştırma” (*territorialization*) kavramının altını çizmektedirler. Diğer bir deyişle, alansallaştırma belirli politik amaçlar doğrultusunda ve söylemsel iktidar pratikleri yoluyla bir alanın inşa edilmesi, mevcut bir alana atfedilen anlamın ortadan kaldırılması (“alanbozumu” - *deterritorialization*) veya daha önce farklı bir anlam atfedilen bir alana yeni bir anlam atfedilmesi (“alanyapımı” - *reterritorialization*) süreçlerini içerir. Hassner’e (1997: 57) göre toplumsal yaşamın toprak, alan kontrolü ve sosyal kimlik gibi materyal, fonksiyonel ve sembolik boyutları, alan içerisinde bir araya gelmekte ve bir devletin gücünü bu üç boyutun birleşimi belirlemektedir. Dolayısıyla alana ve onun uzantısı olarak güce hâkim olmak isteyen iktidar, alanı ilgili devletin çıkarları doğrultusunda bir jeopolitik söylem olarak inşa etmektedir. Böylece kendiliğinden bir “şey” olmayan alan, insan inançları ve eylemlerinin ona verdiği mekânsal anlam neticesinde bir “şey” haline gelmektedir (Knight, 1982: 517).

Eleştirel jeopolitik mekâna ilişkin her tanımlamanın aslında bilgi-iktidar ilişkisi çerçevesinde üretilen bir söylem olduğu varsayımından hareket etmektedir. Bu çerçevede KYG de kapsadığı geniş coğrafya dolayısıyla hem akademik/formel hem de siyasi/pratik jeopolitik söylemde önemli bir özneye dönüşmüştür. Girişime ilişkin tartışmaların temelde iki ayrı ekseninde gerçekleştirildiği söylenebilir. Bir yandan KYG’nin bir ekonomik kalkınma projesi olarak gelişmekte olan ülkelere önemli avantajlar sağlayacak barışçıl bir fikir olduğu değerlendirilirken, öte yandan ABD ve Çin arasında Asya-Pasifik bölgesinin kontrolünü ele almak ve küresel bir hegemonya kurmak

adına sürdürülen mücadelenin Çin tarafından ortaya atılan bir diğer adımı olarak yorumlandığı görülmektedir (Blanchard ve Flint, 2017: 238). Dahası, girişime ilişkin bu yorum farklılıklarının Çin ve Batı merkezli olarak ayrıştığı dikkat çekmektedir. Dolayısıyla KYG üzerinden yürütülen karşılıklı ve birbirleriyle çelişen/çatışan bilgi üretme süreçlerinin Foucault'nun "hakikat oyunları" kavramı ile örtüştüğü ileri sürülebilir. Söylem ve bilgi üzerinden yürütülen bu güç mücadelesinde jeopolitik bilgi ile iktidar arasındaki ilişkinin yorumlanabilmesi adına Çin devlet seçkinlerince KYG'ye yönelik üretilen resmi söylem ile Çin akademiyasınca üretilen akademik söylemin sırasıyla pratik ve formel jeopolitik kavramları çerçevesinde analiz edilmeleri oldukça yararlı görülmektedir. Bu nedenle KYG'yi eleştirel jeopolitik bir perspektiften ele almak hem girişime ilişkin eleştirel yaklaşım eksikliğini gidermek hem de eleştirel jeopolitiğin varsayımlarını test edebilmek adına önemli bir fırsat sunmaktadır.

3. İKTİDARIN JEOPOLİTİK SÖYLEMİ: KYG'NİN PRATİK JEOPOLİTİK ANALİZİ

Girişimin duyurulmasının ardından Çin yönetimi KYG'yi ve aynı zamanda KYG'ye ilişkin söylemi inşa etmeye girişmiştir. Eleştirel jeopolitik bir yaklaşımla düşünüldüğünde girişimin ne olduğuna ilişkin inşa edilen resmi söylem esasında Çin'in bölgesel ve küresel siyasetinin bir parçasıdır. Dolayısıyla bu bölümde, KYG'ye ilişkin Çin devlet yetkilileri ve resmi kurumlarınca ortaya konulmuş 22 konuşma metni ve resmi belge ele alınarak Çin devletinin KYG'yi nasıl bir jeopolitik özne olarak kurguladığı, yani Çin'in pratik jeopolitik söylemi incelenecektir. Analize tabi tutulan metinler başta Xi Jinping olmak üzere üst düzey ÇHC yetkililerinin KYG'yi duyurdukları sırada, Kuşak ve Yol Forumu gibi etkinliklerde gerçekleştirdikleri konuşmalar gibi doğrudan KYG'ye yönelik yapılan konuşmalar ve NDRC, ÇHC Dışişleri Bakanlığı gibi resmi kurumlar tarafından hazırlanan KYG'ye ilişkin raporlar olarak seçilmiştir. Bu belgelerde ortak biçimde en sık kullanıldığı belirlenen beş kavram Tablo 1'de gösterilmiştir.⁷

Tablo 1: Çin pratik jeopolitik söyleminde KYG için en sık kullanılan kavramlar

Kavramlar	İlk Onda Oldukları Metin Sayısı
Kalkınma (<i>development</i>)	22
İşbirliği (<i>cooperation</i>)	21
Çin (<i>China</i>)	18
Ülkeler (<i>countries</i>)	18
Ekonomik (<i>economic</i>)	12

Tablo 1 incelendiğinde pratik jeopolitik söylemin kavramsal çerçevesinin aktörlere hitap eden iki kelimedenden ve girişimin özelliklerini betimleyen üç kelimedenden baskın biçimde yararlanılarak oluşturulduğu görülmektedir. Dolayısıyla KYG'ye ilişkin resmi söyleme dair ilk dikkat çeken husus, söylemin belirli aktörlere hitap etmek ve girişimin belirli özelliklerini vurgulamak üzere kurgulandığıdır. Aktörler noktasında özellikle *Çin* kelimesinin bu denli sık kullanılması KYG'nin Çin devleti tarafından ortaya koyulması dolayısıyla doğal karşılanabilir. Yine de söylem analizi sırasında detaylıca görüleceği üzere Çin'in girişimin tüm dünya halklarının ve devletlerinin ortak projesi olduğunu ısrarla vurguladığı düşünüldüğünde söylem içerisindeki Çin vurgusu dikkat çekicidir. Çin'in resmi söylem aracılığıyla girişim kadar kendisini de anlatmayı amaçladığı, KYG çerçevesinde girişimi öne süren devlet olarak amaçlarını ve rolünü net bir biçimde ortaya koymaya çalıştığı söylenebilir. Öte yandan söylem içerisinde Çin'in baskın biçimde yer alması, esasında, girişimin kurucusunun kendisini önemle hatırlatması şeklinde de yorumlanabilir.

KYG'ye dair pratik jeopolitik söylemin hitap ettiği aktör, *ülkelerdir*. Bu vurgu her şeyden önce girişimin devlet merkezli bir yapı kurmayı hedeflediğini göstermektedir. Çin'in KYG aracılığıyla gerçekleştirmeyi amaçladığı politikalar öncelikle devletlerin çıkarlarına hitap edecek biçimde düzenlenmiştir. Dolayısıyla Çin'in pratik jeopolitik söyleminin de devlet-merkezci bir biçimde kurgulandığı, girişimin bir parçası olacak ülkelerin neden bu girişime katılmaları gerektiği ve KYG içerisinde rollerinin ne olacağına yönelik ikna edici söylemlere yer verildiği söylenebilir. Bunun yanında projenin "ortağı" olacak ülkelere yönelik bu seslenişin Çin'in girişimin çok taraflı bir mekanizma olacağını vurgulama yollarından biri olduğu ve projenin devlet-aşan bir proje değil, devletlerarası bir proje olarak kurgulandığı düşünülebilir. Bu durumun bilhassa KYG'nin Çin hegemonyasının bir uzantısı olarak algılanmasının önüne geçecek ve projede yer alacak devletlerin egemenlikleri konusundaki hassasiyetlerini dikkate alacak bir söylem yarattığı da iddia edilebilir.

⁷ Analiz sonucunda en sık kullanıldığı tespit eden kavramlar makale içerisinde Türkçe karşılıkları kullanılarak verilmiştir.

Kavramsal çerçevede dikkat çeken *kalkınma*, *işbirliği* ve *ekonomik* kelimeleri girişimi tanımlayıcı kelimeler olmaları itibarıyla önemlidir. Metinlerin neredeyse tümünde ve sık biçimde kullanılan *kalkınma* ve *işbirliği* kavramları KYG'nin öncelikle kalkınmayı ve işbirliğini esas alan bir platform olduğunu ifade etmektedir. Bu *kalkınma* ve *işbirliğinin* temel alanının ise ekonomi olduğu anlaşılmaktadır. *Ekonomik* kelimesinin metinlerin yaklaşık yarısında sık biçimde kullanılması, ancak diğer yarısında bu kelimeye atıf yapılmaması, KYG'nin işbirliği mekanizması içerisinde ekonomi dışında alanlar da bulunduğunu göstermektedir. Gerçekten de metin bazında kelimelerin kullanım sıklıklarına dikkat edildiğinde enerji, eğitim, ticaret vb. farklı kavramlar göze çarpmakta ve bu kavramlar KYG'nin inşa etmek istediği diğer işbirliği alanlarını işaret etmektedir. Dolayısıyla girişimin kavramsal çerçevesi incelendiğinde KYG'nin, Çin'in öncülüğünde başta ekonomik kalkınma olmak üzere girişim aracılığıyla ilgili ülkelerin her alanda birlikte kalkınmalarına zemin hazırlatacak bir işbirliği mekanizması biçiminde tasvir edildiği görülmektedir.

Girişime yönelik söylemsel inşanın içeriğinin sık kullanılan kavramlar aracılığıyla analiz edilmesinin ardından bu kavramların oluşturduğu söylemi incelemek pratik jeopolitik tahayyülün anlaşılması açısından önemlidir. Çin yönetici elitinin gerçekleştirdiği konuşmaların ve devletin resmi belgelerinin analizi, Çin'in pratik jeopolitik söyleminde üç temel unsuru gözler önüne sermektedir. Bunlardan birincisi projenin aslında yeni bir girişim değil, kadim bir ticaret yolunun yeniden canlandırılması olarak sunulmasıdır. İkinci olarak Çin'in pratik jeopolitik söylemi "Amerikan rüyası" kavramına paralel bir "Çin rüyası" tanımlamakta ve geçmişten gelen birlik hissini geleceğe de yansıtarak projeye katılan devletlerin "ortak bir kader birliği" içinde olduğunu vurgulamaktadır. Son olarak, projenin adında yer alan iki mekânsal kavram olan "kuşak" ve "yol" kavramları hem belli bir alanı kuşatan, hem de farklı alanları birbirine bağlayan bir girişimin altını çizmektedir.

3.1.Ezelden Ebede Kadim Bir Yol: İpek Yolu'ndan Kuşak ve Yol'a

KYG'nin kapsayacağı coğrafya dikkate alındığında Çin'in bu güzergâhı ifade ederken sürekli olarak tarihi İpek Yolu'na atıf yaptığı gözlemlenmektedir. İpek Yolu ile KYG arasındaki bu durumun bir benzerlik olmadığı ve KYG'nin aslında "*kadim İpek Yolu'nun modern versiyonu*" (ÇHCDB⁸, 2018) olduğu pratik jeopolitik söylem içerisinde dile getirilmektedir. Xi Jinping, Kazakistan'daki konuşmasında "*kadim İpek Yolu üzerinde bulunan ülkelere*" seslenerek bu ülkelerin İpek Yolu sayesinde yıllarca dostluk ve barış içinde yaşadıklarını belirtmiş, İpek Yolu'nun Doğu ve Batı medeniyetleri arasında bir köprü olduğunu ifade etmiştir (Xi, 2013). Özellikle Asya ülkeleri ile Çin arasında kadim ve sarsılmaz tarihsel bağların varlığının altı çizilmiştir. Öyle ki dönemin ÇHC Devlet Konseyi üyelerinden Yang Jiechi İpek Yolu'nu "*Çin coğrafyasından başlayan... Asya medeniyetlerinin ortak tarihine ve ihtişamına tanıklık etmiş olan... Asya halkı için tarihi ve kültürel bir gurur kaynağı... Asya ülkeleri arasındaki birliğin ve işbirliğinin sancağı*" (ÇHCDB, 2014) olarak tanımlamıştır. Bu kadim ticaret yolu Asya medeniyetlerinin yıllarca refah ve barış içinde yaşamalarına vesile olmuştur. Ancak Jiechi'ye göre Asyalı devletler "*modern çağlardan itibaren yabancı güçlerin işgali ve kolonizasyonundan... muzdarip olarak geride*" (ÇHCDB, 2014) bırakılmıştır. Buna rağmen Asyalı devletlerin kaderlerini yeniden ellerine aldıklarını belirten Jiechi, Asya tarihinin İpek Yolu'nun yükselişi ve düşüşü ile ilişkili biçimde geliştiğini ve Asya'nın eski görkemli günlerine dönmesinin İpek Yolu'nun yeniden canlanması ile gerçekleşeceğini ifade etmektedir.

Kadim İpek Yolu anlatısı Asya'nın bütün ülkelerini tarihsel bir derinlik kazandıracak şekilde yeniden alansallaştırmaktadır. Mekânın anlamsal inşasında "içerisi" ve "dışarı", "biz" ve "öteki" gibi ikili zıtlıklar öncelikle Asyalılık etrafında şekillenerek Asya ve Batı/diğerleri şeklinde anlatı içerisinde yer edinmiştir. Böylece modern İpek Yolu'nun kurulması Asyalı devletlerin gelişiminin zaruri bir parçası olarak gösterilmekte ve dahası belirtilen coğrafyada hâlihazırda bulunduğu ancak uykuda olduğu iddia edilen kadim İpek Yolu'nu canlandıracak olması itibarıyla doğallaştırılmaktadır. Dolayısıyla Çin resmi söylemi içerisindeki KYG yeni bir proje değil, yıkıntıların yeniden bir araya getirileceği bir restorasyon, bir öze dönüş projesidir.

Asya için köklü bir gelenek ve Asyalı devletler için adeta kutsal bir mit biçiminde aktarılan kadim İpek Yolu metaforunun KYG'nin resmi dokümanlarında Asya merkezli olmakla beraber tüm dünya için yeniden alansallaştırıldığı da görülmektedir. Xi Jinping girişimi duyurduğu konuşmasında "*binlerce yıl boyunca, kadim İpek Yolu üzerindeki çeşitli ülkelerin halkları[nın], bugüne dek aktarılan bir dostluk sayfasını birlikte yazdığımızı*" vurgulayarak bu durumu "*kadim İpek Yolu'ndan aldığımız ilham*" şeklinde tanımlamıştır (Xi, 2013). Bu noktada Çin politika yapıcıları mekânsal bir inşa olan İpek Yolu'na bir "ruh" ekleyerek "İpek Yolu ruhu"ndan bahsetmişlerdir.

8 Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı.

Bu ruh İpek Yolu'nun maddi kazanımlarının ötesinde dünya barışına ve devletlerarası işbirliğine katkı sağlayan bir ruh olarak tanımlanmıştır (NDRC, 2015; China Daily, 2016; OLGPBRI⁹, 2017; Xi, 2017; ÇHCDB, 2018). Bu kavramsallaştırma hem bu tarihi yolun "ölmediği" hem de somut bir rota olmasının ötesinde faydalarının tüm insanlığa yayıldığını ifade etmektedir. Öyle ki "*Doğu ve Batı arasındaki iletişimin ve işbirliğinin bir sembolü*" (Eylem Planı, 2015) olan bu ruh "*insanlığa kadim İpek Yolu'ndan kalan büyük bir miras*"tır (Xi, 2017). Günümüzün küresel ekonomik sorunlarıyla, uluslararası ve bölgesel problemleriyle mücadele edilmesi adına İpek Yolu ruhunu sürdürmek çok önemlidir (NDRC, 2015). Çin resmi söylemi tam da bu noktada KYG'yi kadim İpek Yolu'nun "mirasçısı" ve İpek Yolu ruhunun "taşıyıcısı" biçiminde tasvir etmektedir. Tıpkı kadim İpek Yolu gibi KYG de "*ortaklaşa kalkınmayı ve refahı teşvik edecek bir kazan-kazan işbirliği yöntemi, barışa ve dostluğa yönelik her türlü alışverişi güçlendirecek, karşılıklı anlayış ve güveni arttıracak bir yol*" (NDRC, 2015) şeklinde ifade edilmiştir. Bu işbirliği projesi, böylece, "*İpek Yolu ruhunu taşımakta, karşılıklı fayda ve tamamlayıcı kazanımları gerçekleştirmeye çalışmaktadır*" (OLGPBRI, 2017). Dolayısıyla Çin pratik jeopolitik söylemi önce tarihsel olarak başta Asya coğrafyası olmak üzere dünyayı kadim İpek Yolu üzerinden tanımlayarak doğallaştırmakta, bu doğallaştırmayı da bir yandan KYG'yi doğallaştırmak üzere kullanmakta diğer yandan da KYG anlatısı üzerinden günümüz dünyasını yeniden alansallaştırmaya çalışmaktadır. Dahası "Batı'nın materyalizmi" Çin'in girişime eklediği "ruh" ile eleştirilmekte ve böylelikle girişimin yalnız materyal sonuçlarının değil, Asyalılık kimliğine katkılarının altı çizilmektedir.

3.2. Çin Rüyası ve Ortak Kadere Sahip Topluluk

Çin resmi söylemi içerisinde uluslararası düzenin mevcut durumu hem KYG'nin gerekliliğini ortaya koymak hem de girişimin bu düzen içerisindeki yerini ifade edebilmek adına sıklıkla vurgulanmıştır. İncelenen metinlerde günümüz dünyası, uluslararası ekonomik krizin etkilerini hissetmeye devam eden, ekonomisi yavaş bir biçimde toparlanan ve devletlerin kalkınmalarında hala büyük zorluklarla karşılaştıkları bir ortama sahip biçimde tasvir edilmektedir (NDRC, 2015). ÇHC Dışişleri Bakanı Wang Yi'ye göre küresel ölçekli pandemi ile "*küresel endüstriyel zincir ve tedarik zinciri bozul[makta]... dünya ekonomisi durgunluğa sürüklenmekte... korumacılık yükselmekte*" dir (CIDCA¹⁰, 2020). Jiechi'ye göre bütün bunlar dikkate alındığında dünya "bir yüzyılda görülmeyen derin değişimler" geçirmektedir (China Daily, 2019a).

Çin'in pratik jeopolitik söylemi uluslararası sistemin dengesiz ve istikrarsız yapısının olumsuz etkilerinin Çin'in son yıllarda gösterdiği ekonomik atılımlar ile Çin açısından bertaraf edildiğini vurgulamakta ve Çin'in yükselişi "*Çin rüyası*"¹¹ kavramıyla tanımlanmaktadır. Çin rüyası Xi Jinping'in ifadeleriyle "*Çin ekonomisinin dışa açılım ve reformlar sonucunda hızla büyümesi ile birlikte Çin'in güçlü, demokratik, kültürel olarak gelişmiş, uyumlu ve refaha kavuşmuş bir devlet olma yolunda ilerlemesi ve böylece Çin ulusunun yeniden dirilişinin gerçekleşmesi*" (ASEAN-China Centre, 2013) anlamına gelmektedir. Bu belirsiz uluslararası ortamda Çin ekonomisi dışa açılma ve reform süreci sayesinde başarılı bir ivme kazanarak hızla büyümüştür. Ancak dönemin ÇHC Ulusal Halk Kongresi Daimî Komitesi Başkanı Zhang Dejiang'a göre Çin ekonomisinin güçlü gelişimini sürdürebilmesi ve Çin rüyasını gerçekleştirebilmesi için dünyaya daha açık olması gerekmektedir (China Daily, 2016). Bu doğrultuda KYG Çin'in dışa açılımını genişletmesini ve derinleştirmesini sağlayacak (NDRC, 2015) ve böylece Çin rüyasının gerçekleştirilmesi adına önemli bir adım ve araç olacaktır. Bunun yanında hızla büyük ekonomik başarılarla imza atmış olan Çin, bu platform aracılığıyla deneyimlerini kalkınmak isteyen ülkelerle paylaşmayı vadedmektedir (OLGPBRI, 2017; China Daily, 2019b).

Çin pratik jeopolitik söylemi "*Çin rüyası ile dünyanın rüyasının bağlantılı olduğunu*" (OLGPBRI, 2017) belirterek KYG'nin "*Çin rüyası ile diğer ülke halklarının rüyasını birleştirecek*" (China Daily, 2016) bir platform oluşturacağını altını çizmektedir. Ekonomik kalkınma ve refah içinde yaşayan bir toplum oluşturmanın resmi söylem içerisinde tüm devletlerin ve yurttaşlarının ortak rüyası olduğu ifade edilerek tüm dünya devletleri arasında bir amaç birliği kurulması sağlanmış, Çin rüyası söyleminin tek taraflı tınısı ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Bu noktada Çin resmi söylemi içerisinde kullanılan bir diğer önemli kavramsallaştırma, "ortak kadere ve ortak çıkara sahip topluluğun inşası", dikkat çekmektedir. Rüyaların ortaklaştırılmasıyla amaç birliğini sağlayan Çin, bu söylemi bir adım öteye taşıyarak ortak kadere ve ortak çıkara sahip bir topluluk oluşturmak adına istekli olduğunu ifade ederek KYG'yi de bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik bir çaba olarak nitelendirmiştir (Xi, 2013;

9 Office of The Leading Group for The Belt and Road Initiative.

10 China International Development Cooperation Agency.

11 Çin rüyası kavramını Xi Jinping, ilk kez 2012'de katıldığı "*The Road Toward Renewal*" adlı sergide kullanmıştır (Pekcan, 2019:49).

NDRC, 2015; OLGPBRI, 2017). Çin böylece girişimi tüm insanlığın çıkarlarına hizmet etmek üzere tasarladığına dair iddiasını desteklemekte ve KYG'ye yüklediği misyona dayanak oluşturmaktadır. Dahası "çıkar" gibi aktörlerin aktörlüğünü vurgulayan ve "kader" gibi onların aktörlüğünün ötesinde adeta metafizik bir geleceğe işaret eden iki zıt kavram bir arada birbirini bütünleyecek biçimde kullanılarak bir yandan projenin, taraflarının somut çıkarlarına, diğer yandan onların muhayyel geleceğine katkı sağlayacağı vurgulanmaktadır.

Çin resmi söylemi içerisinde kullanılan Çin rüyası ve ortak çıkar ve kadere sahip topluluk kavramlarının, kısaca, projenin herkesin çıkarını gözetecek bir platform olduğunu ifade etmek adına kullanıldıkları söylenebilir. Özellikle rüyaların ve kaderin ortaklığından söz edilmesi anlatı içerisinde projenin adeta karşı çıkılması mümkün olmayan mitik bir konuma yükseltilmesi anlamına gelmektedir. Bu söylem yoluyla Çin girişime davet ettiği ülkelere toplumlarının refah içinde yaşadıklarına dair rüyanın gerçekleşeceğini vadedmektedir. Girişimin mimarlarına göre ABD merkezli tek kutuplu "Amerikan rüyası" alternatifsiz değildir ve "Çin rüyası" çok kutuplu ve uyum içerisinde bir uluslararası sistem anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu girişime karşı çıkmak adeta halkların refah ve barış içerisinde yaşamalarına karşı çıkmak olacaktır.

3.3.Pratik Jeopolitik Söylemin Kavramları Olarak 'Kuşak' ve 'Yol'

Çin resmi söylemi inşa edilirken girişimin adlandırılması dikkat çekici bir tartışma konusu olmuştur. Çince *Yi Dai Yi Lu* (一帶一路) olarak adlandırılan girişimin uluslararası adı Çince isminin İngilizce karşılığı olan *One Belt, One Road* (OBOR) (*Tek Kuşak Tek Yol*) olarak belirlenmiştir. Ancak 2016 yılına gelindiğinde girişimin uluslararası adı değiştirilerek *Belt and Road Initiative* (*Kuşak ve Yol Girişimi*) adını almıştır. Çin'e göre Tek Kuşak Tek Yol adında yer alan "tek" (*one*) kavramı çok dikkat çekmekte ve yanlış anlaşılmalara neden olmaktadır. Bu kavramın bir yandan tek bir kara ve tek bir deniz yolu olduğunun sanılmasına yol açtığı ve sınırlı bir teklifmiş gibi görünen tekillik algısının, bölgedeki ortakları rekabete yöneltebileceği belirtilmiştir. Buna ek olarak projenin açıklığını vurgulamak ve proje ilerledikçe ivme kazanan "Çin merkezli bir kurum inşası" eleştirilerinden kaçınmak adına *initiative* (*girişim*) kelimesi projenin adına dâhil edilmiş, böylece girişim resmi olarak Kuşak ve Yol Girişimi adıyla anılmaya başlanmıştır (Bērziņa-Čerenkova, 2016).

İsim tartışması hem Çin'in KYG'nin söylemsel inşasına ne denli önem atfettiğini göstermesi açısından hem de girişimi destekleyen ve eleştiren iki ayrı grubun kavramları, "hakikat oyunu" kavramını destekler biçimde nasıl kullandığını göstermesi açısından önemlidir. İsim değişikliğine rağmen Tek Kuşak Tek Yol, girişimi tanımlamak adına medya kuruluşları, düşünce kuruluşları ve akademisyenler tarafından kullanılmaya devam etmektedir. Shepard'a göre (2017) bu kullanım kelimenin "distopik tınısından" hoşlanan kişilerce tercih edilmektedir. Dolayısıyla girişimi eleştiren ya da destekleyen söylemler üretilirken girişimin adı yararlı bir kaynak olarak görülmektedir. Öte yandan Çin'in girişimin uluslararası adını değiştirirken Çince karşılığında herhangi bir değişikliğe gitmemesi ilgi çekicidir. Bu noktada girişimin uluslararası alanda nasıl algılandığına daha fazla önem verildiği söylenebileceği gibi, bu durumun Çin içinde ve dışında kullanılmak üzere farklı anlatıların inşa edildiğinin bir göstergesi olduğu da ileri sürülebilir.

Çin tarafından coğrafi bölgeleri temel alarak alansallaştırılan ve dolayısıyla bir başlangıç ve bitiş noktası bulunan KYG, önceki bölümlerde değinildiği gibi, somut sınırların ötesinde uluslararası ilişkileri yeniden düzenleyecek bir mefhum olması itibarıyla, esasında, sınırsızdır. Noakes bu durumu "*dünyanın bu gündem tarafından dokunulmayan neredeyse hiçbir köşesi yoktur*" şeklinde ifade etmektedir (aktaran Asia Media Center, 2018). Yine de kuşağın ve yolun kapsadığı coğrafi alanın sınırlarının ve bu sınırların anlamlarının değerlendirilmesi jeopolitik bir alansallaştırma pratiği olarak KYG'nin değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Kuşak ve Yol olarak anılan girişimin "kuşak" kısmını oluşturan İpek Yolu Ekonomik Kuşağı, Çin'i Orta ve Batı Asya boyunca Basra Körfezi ve Akdeniz ile birleştirerek ve Çin ile Güneydoğu Asya, Güney Asya ve Hint Okyanusu'nu birbirine bağlayarak Çin, Orta Asya, Rusya ve Avrupa'yı bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda içerisinde altı ekonomik koridor bulundurmaktadır¹². Tam adı 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu olan "yol" ayağı ise Güney Çin Denizi ve Hint Okyanusu üzerinden Çin kıyıları ile Avrupa'ya ulaşacak bir rota ve Çin kıyılarından Güney Çin Denizi üzerinden Güney Pasifik'e ulaşacak bir diğer rota oluşturmak adına ortaya koyulmuştur (NDRC, 2015).

¹² Altı ekonomik koridor: Yeni Avrasya Kara Köprüsü, Çin-Moğolistan, -Rusya Ekonomik Koridoru, Çin, -Orta Asya-Batı Asya Ekonomik Koridoru, Çin-Hindicın Yarımadası Ekonomik Koridoru, Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru ve Çin-Bangladeş-Hindistan-Myanmar Ekonomik Koridoru'dur (NDRC, 2015).

ortaya atılmış, bölge ülkelerine “Amerikan rüyasına” alternatif olabilecek ve tek kutuplu/hegemonik bir hiyerarşi yaratmaya çalışan ABD’nin projeksiyonuna denge getirebilecek bir imkân tasavvur edilmiştir. Dahası Çin ve ortakları aynı kaderi, dolayısıyla aynı geleceği paylaşan aktörler olarak tanımlanmıştır. Bu durum KYG’nin bir Çin projesi olmanın ötesinde Çin ve ortaklarının projesi olarak tanımlanması açısından önemlidir. Son olarak KYG’nin iki mekânsal kavramı “kuşak” ve “yol” karadan ve denizden oluşturdukları bağlantılarla Doğu ve Batı’yı birleştirmenin ötesinde (1) Çin açısından ortaklarıyla beraber Batı/Avrupa merkezliliğe alternatif bir düzen kurmanın, (2) Çin’in muarızları açısından Çin’e büyük bir nüfuz alanı yaratmanın aracı olarak değerlendirilmiştir.

4.AKADEMYANIN JEOPOLİTİK SÖYLEMİ: KYG’NİN FORMEL JEOPOLİTİK ANALİZİ

KYG nitelikleri itibarıyla akademik çalışmalar için önemli bir araştırma öznesi olagelmıştır. Girişim hakkında bilgi üreten akademik çalışmalar bir bütün olarak ele alındıklarında KYG’ye ilişkin bir akademik söylem inşa etmektedirler. Eleştirel jeopolitik, inşa edilen söylemin toplum içerisindeki belirli grupların ilgili araştırma öznesine ilişkin yaklaşımlarını doğallaştırarak, ilgili grubun çıkarlarına hizmet etmek üzere araçsallaştırıldığını iddia etmektedir (Hepple, 1992:139). Böylece iktidarın dünyayı algılama biçimi çeşitli mekânlar üzerine üretilen hakiki coğrafi bilgiler olarak doğrulanmakta, bilgi/iktidar ekseninde jeopolitik alana ilişkin gerçeklikler üretilmektedir. Tablo 2’de bu bölümde incelenen makaleler içerisinde en sık kullanıldıkları tespit edilen kavramların kaç makalenin en sık kullanılan on kavramı içerisinde yer aldıkları gösterilmektedir.

Tablo 2: Çin formel jeopolitik söyleminde KYG için en sık kullanılan kavramlar

Kavramlar	İlk Onda Oldukları Makale Sayısı
Çin (<i>China</i>)	221
Ülkeler (<i>countries</i>)	142
Ekonomik/Finansal (<i>economic/financial</i>)	115/17
Çinli (<i>Chinese</i>)	100
BRI/OBOR/B&R/MSR/SREB ¹⁴	81/21/16/13/3
Kalkınma (<i>development</i>)	79
Yol (<i>road</i>)	78
Uluslararası (<i>international</i>)	49
Ticaret (<i>trade</i>)	46
Kuşak (<i>belt</i>)	44
İşbirliği (<i>cooperation</i>)	44
Yatırım (<i>investment</i>)	43
Asya (<i>Asia</i>)	37
Yeni (<i>new</i>)	32
Girişim (<i>initiative</i>)	25
Küresel (<i>global</i>)	25
Deniz (<i>sea/maritime</i>)	23
OFDI ¹⁵	22
Etki (<i>effect</i>)	21
Altyapı (<i>infrastructure</i>)	19
Dünya (<i>world</i>)	19
Model (<i>model</i>)	19
Ağ (<i>network</i>)	17
Bölgesel (<i>regional</i>)	17
Enerji (<i>energy</i>)	16
Büyüme (<i>growth</i>)	16
ABD (<i>USA</i>)	16

14 Kısaltmalar sırasıyla: Belt and Road Initiative, One Belt One Road, Belt & Road, Maritime Silk Road, Silk Road Economic Belt.

15 Doğrudan yabancı yatırım çıkışları.

Devlet (<i>state</i>)	15
Politik (<i>political</i>)	15
Stratejik (<i>strategic</i>)	14
İpek (<i>silk</i>)	14
Yönetişim (<i>governance</i>)	13
Demiryolu (<i>railway</i>)	13
Ulaşım (<i>transport</i>)	13
Bölge (<i>region</i>)	12
Politika (<i>policy</i>)	12
Kültürel (<i>cultural</i>)	11
İlişkiler (<i>relations</i>)	11
Piyasa (<i>market</i>)	10
Hükümet (<i>government</i>)	10

Tablo 2’de Çin akademiasının KYG’yi ele alma biçimine ilişkin önemli ipuçları bulunmaktadır. *Ekonomik/finansal, kalkınma, ticaret, işbirliği, yatırım* kavramlarının metinlerin çoğunluğunda yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla Çin resmi söylemi ile paralel olarak akademik bilgi üretilirken de girişimin çoğunlukla ekonomik bir perspektiften ele alındığı söylenebilir. Benzer biçimde “uluslararası” ve “küresel” kavramlarının akademik söylem içerisinde de sıkça yer alması, Çin akademiasının KYG’yi küresel ölçekli bir olgu olarak tanımladığına işaret etmektedir. Tabloda yer alan *enerji, altyapı, ulaşım, ticaret* gibi çeşitli sektörleri işaret eden kavramlar, girişimin işbirliği alanları olarak dikkat çekmektedir. Böylece Çin resmi söyleminin ekonomik bir işbirliği mekanizması biçiminde tanımladığı KYG’nin katkı sağlayacağı işbirliği alanlarının bilgisi Çin akademiası tarafından sağlanmaktadır.

Formel jeopolitik söylemin inşası sırasında baskın söylem dışında kalan ifadelerin değerlendirilmesi de pratik ve formel jeopolitik söylem arasındaki nüansları tespit edebilmek açısından önemlidir. Tablo 3’te makalelerde seyrek biçimde kullanılsalar da kullanımları dikkat çekici olan kelimeler yer almaktadır.

Tablo 3: Baskın formel jeopolitik söylemden ayrılan kavramlar

Kavramlar	İlk Onda Oldukları Makale Sayısı
Güvenlik (<i>security</i>)	7
Liderlik (<i>leadership</i>)	5
Düzen (<i>order</i>)	5
Strateji (<i>strategy</i>)	5
Jeopolitik (<i>geopolitical</i>)	5
Güç (<i>power</i>)	5
Çıkarlar (<i>interests</i>)	4
Risk (<i>risk</i>)	3
Askeri (<i>military</i>)	3
Riskler (<i>risks</i>)	2
Donanma (<i>navy</i>)	2
Yumuşak (<i>soft</i>)	2
Yükseliş (<i>rise</i>)	1
Etki (<i>influence</i>)	1
Silahlı (<i>armed</i>)	1

Tablo 3’te görülen kavramları dikkat çekici kılan işbirliği ve uyumdan ziyade devletlerin ulusal çıkarlarına atıfta bulunmalarıdır. Özellikle KYG’yi eleştirmek üzere Batı akademiasınca kullanıldığı görülen bu kavramların Çin akademiasında da yer bulması önemlidir. Öncelikle bu kavramların oldukça düşük yoğunlukta kullanıldıkları

ve Çin resmi söyleminde olduğu gibi baskın Çin akademik söyleminin de KYG'yi bir işbirliği projesi biçiminde tanımladığı ve girişimi ele alırken dünya ekonomisine olası etkileri üzerinden bir değerlendirme yaptıklarını vurgulamak gerekir. Yine de ekonomik perspektif dışında KYG'nin jeopolitik strateji, ulusal çıkar, güvenlik perspektiflerinden ele alan çalışmaların Çin akademisinde yer aldığı görülmektedir. Çin'in yükselen gücünün, uluslararası arenada daha fazla söz sahibi olma isteğinin vurgulandığı ve KYG aracılığıyla Çin ulusal çıkarlarının ABD'nin Asya politikaları karşısında korunabileceğini belirten çalışmalar, Çin pratik jeopolitik söyleminin aksine, Çin akademisinde üretilmektedir. Ancak bu çalışmalar fazla göz önüne çıkmamakta ve genel söylem içinde daha marjinal bir yer tutmaktadır.

Diğer bir deyişle, Çin akademisi tarafından üretilen baskın söylem, Çin'in pratik jeopolitik söylemini destekler ve onu bütünlük mahiyetindedir. Özellikle Çin devleti ile üniversiteler arasındaki kurumsal bağlar dikkate alındığında Çin akademisinin ürettiği söylemin ağırlıklı olarak Çin devletinin ürettiği söylem gibi KYG'yi bir barış ve işbirliği projesi olarak ele aldığı, konunun uluslararası sistemdeki dengeleri değiştirme ve rekabeti, dolayısıyla da çatışmayı artırma potansiyelini dile getirmekten kaçındığı söylenebilir.

4.1. Bir Araştırma Öznesi Olarak Kuşak ve Yol

Akademiya içerisinde girişime atfedilen anlamın niteliğini belirleyen unsurlardan biri de KYG'nin bir araştırma öznesi olarak hangi disiplinlerce tartışıldığıdır. Tablo 4'te, incelenen 281 makalenin girişimi ele aldıkları konu başlıkları görülmektedir.

Tablo 4: KYG'yi ele alan makalelerin alanlara göre dağılımı

İnceleme Alanı	Makale Sayısı
Ekonomi/Finans	165
Siyaset Bilimi/Uluslararası İlişkiler	90
Altyapı ve Ulaşım	12
Hukuk	5
Eğitim	3
İklim	2
Bilişim	2
Sağlık	1
Uzay	1

Çin akademisinde üretilen ilgili makalelerin yarısından fazlası KYG'yi ekonomik parametreler üzerinden ele almaktadır. Bu çalışmalar, "Kuşak ve Yol ülkeleri" kavramsallaştırmasını özellikle vurgulayarak KYG'nin ilgili ülkeler arasındaki işbirliğine nasıl katkı sağlayacağını (Zheng ve Jia, 2017; Shuyu, 2019; Jiahan, 2019; Julian vd., 2020; Ling vd., 2021) incelemektedirler. He (2019), Ni vd. (2020), Wu ve Jiao (2021) gibi akademisyenler ise Çin merkezli bir yaklaşımla girişimin ulusal ekonomiye olası etkilerini ele almaktadır.

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler disiplinleri, Çin akademisinde girişime yönelik yaklaşımında önemli yer tutan araştırma alanlarıdır. Özellikle başta ABD olmak üzere çeşitli ülkelerin siyasi ve akademik çevrelerinden girişime yönelik yükselen "sıfır toplamlı oyun, borç tuzağı diplomasisi, etki alanı artırma stratejisi" gibi eleştiriler, uluslararası siyasete içkin tartışmalar olmaları itibarıyla Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler disiplinlerinin kavram setleri kullanılarak üretilmektedir.

Bu alanda yazılmış makaleler çoğunlukla başta Asyalı devletler olmak üzere Çin ile Kuşak ve Yol coğrafyası üzerinde yer alan devletler arasındaki diplomatik ilişkiler ve işbirliği üzerinde KYG'nin nasıl bir etkisi olacağını mercek altına almaktadır (Musabelliu, 2017; Fardella ve Prodi, 2017; Khan vd., 2018; Xiangyang, 2019; Na-Xi vd., 2019; Changgang ve Yalew, 2020). Diğer yandan, daha seyrek olmakla birlikte girişimi jeopolitik açıdan ele alan (Yılmaz ve Changming, 2018; Anastasiadou, 2019; Flint ve Zhu, 2019; Flint ve Xiaotong, 2019; Mayer ve Zhang, 2020 vd.) ve güç mücadelesi üzerinden inceleyen (Wang, 2016; Zhou, 2016; Changhoon, 2017; Yinong, 2017; Liu, 2020 vd.) çalışmalar da bulunmaktadır. İlgili çalışmaların büyük kısmı girişimin bölgesel ve küresel

rekabete olası etkilerini ve jeopolitik yansımalar ortaya çıkaracağına itiraz etmezken KYG'nin Çin tarafından ortaya atılmasının ardındaki temel motivasyonunun hegemonya arayışı (Feiteng, 2017: 53) ya da jeopolitik bir manevra alanı yaratma (Zhexin, 2018: 331) olduğu şeklindeki iddiaları reddetmektedirler.

4.2.Çin Akademyasında Kadim İpek Yolu Metaforu

Kadim İpek Yolu, daha önce değinildiği üzere, KYG'ye ilişkin Çin resmi söyleminin yapıtaşlarından biridir. Ezelden ebede devletlerin tarihlerini ve hatta geleceklelerini şekillendiren bir mefhum biçiminde kullanılan bu metafor Çin akademik söylemi içerisinde, akademik bilginin niteliğinin de etkisiyle, daha seyrek biçimde kendisine yer bulmaktadır. Bununla birlikte incelenen makalelerin çoğunluğunda girişimin kapsadığı coğrafya kadim İpek Yolu'na referansla tanıtılmaktadır. Örneğin Jiang vd. (2021: 1) kadim İpek Yolu ruhunun Kuşak ve Yol ülkeleri ile Çin arasındaki ekonomik işbirliğinin güçlendirilmesi konusundaki önemini vurgularken Hu vd. (2019: 177) Güneydoğu Asya'nın kadim Deniz İpek Yolu üzerindeki konumuna dikkat çekerek Çin'in uzun yıllardır bölgeyle işbirliğinin devam ettiğini belirtmektedir.

Akademik metinler içerisinde metafora referansın "kökleri kadim İpek Yolu'na dayanan KYG" noktasında kaldığı pek çok makalenin yanında çerçevesi siyasal bilimlere dayanan çalışmaların kadim İpek Yolu söyleminden daha fazla yararlandıkları görülmektedir. Liu ve Dunford (2016: 325-6) KYG'nin temel vizyonlarından olan açık ve kapsamlı ekonomik, kültürel ve siyasal işbirliğini sağlamaya ilişkin arzunun kadim İpek Yolu'ndan esinlendiğini belirtmiştir. Bu tarihi rotanın pek çok medeniyeti bir araya getirdiğini ve Avrasya ile Afrika tarihinin çok önemli bir parçası olduğunu vurgulayan yazarlar girişimin bölgesel ve küresel işbirliğini teşvik etmek adına İpek Yolu ruhunu canlandırmayı amaçladığının altını çizmektedirler. Tarihsel ve kültürel değerlerin halen kullanılabilir olduğunu ortaya koymak adına Çin'in yeni ekonomik yaklaşımını kadim İpek Yolu üzerinden düzenlediğine dikkat çeken Guangcheng (2017:148-9)'e göre ise değişen uluslararası koşullar karşısında Çin "Avrasya'nın tamamında dostane bir hava yaratmak adına medeni, modern ve uygun biçimde kültürel ve ekonomik paylaşımı yeniden şekillendirecektir."

Öte yandan Çin akademisi içerisinde kadim İpek Yolu anlatısının rolü üzerinde daha fazla duran çalışmaların varlığı da göze çarpmaktadır. Tarihi ve kültürel referansların küresel meselelerin düşünsel yapısı üzerinde kurucu bir role büründürüldüğünü vurgulayan Mayer (2018: 1228-34), Çin'in KYG ve kadim İpek Yolu metaforu aracılığıyla inşa ettiği hayali Avrasya tarihinin ABD'nin dışında bırakıldığı ve Çin'in merkezinde yer aldığı Avrasya tahayyülünü ve Çin'in bölgedeki konumunu doğallaştırmak adına araçsallaştırıldığını ileri sürmektedir. Kadim İpek Yolu metaforunun Çin'e ve girişime yönelik endişeleri yatıştırmak üzere araçsallaştırıldığını kabul eden Zhao ve Tan-Mullins (2021: 292-3) ise bu kullanımın Çin'in güven inşası çabası olduğunu belirtmiş, "kendisinin ve KYG'nin işbirliği merkezli vizyonunu daha açık biçimde yansıtmalarının bir biçimi" olarak yorumlamışlardır.

4.3.Çin Akademyasına Göre Kuşak ve Yol

Çin akademisinin KYG'nin bilgisini üretmek üzere kullandığı tanımlayıcı söylemlerin akademik disiplinlere göre farklılaştığı saptanmıştır. İncelenen makaleler çerçevesinde Çin akademik yazınının baskın kısmını oluşturan, KYG'yi ekonomik perspektiften ele alan çalışmalar, girişimin çalışmanın konusu olan mekâna (coğrafyalara) ya da özneye (devletlere) olası etkilerinin incelenmesi üzerine odaklanmaktadır. Girişime yönelik kavramsal tartışmalar ise Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bünyesinde gerçekleştirilen çalışmaların daha fazla üzerinde durduğu konulardır. Girişimin tanımlanması noktasında makalelerin yaklaşık dörtte üçünün KYG'nin kazan-kazan ilişkisine dayanan, karşılıklı çıkarı temel alan, devletlerarası işbirliğini arttıracak ve uluslararası ekonomiyi ivmelendirecek, son kertede tüm insanlığa hizmet etmek üzere ortaya atılmış ekonomik bir girişim olduğuna yönelik ifadeler kullanarak benzer bir söylem üzerinde uzlaştıkları görülmektedir.

Girişimi Huang (2016: 314) eşitlik, karşılıklı fayda, açıklık ve işbirliği prensipli yeni bir ekonomik kalkınma düşüncesi olarak, Liu ve Dunford (2016: 323) ise İpek Yolu üzerindeki ülkeler ile Çin'in ilişkilerini sağlamlaştırmak üzere altyapı ve endüstriyel temelleri oluşturacak çok taraflı finansal araçları kapsayan bir çerçeve olarak tanımlamışlardır. KYG'nin bölgesel ve uluslararası kuruluşlara açık olduğuna dikkat çeken Chun (2017: 183) ise girişimin KYG ülkelerine olduğu kadar tüm dünyaya fayda sağlamak adına bir çabayı ifade ettiğini vurgulamaktadır. Yazara göre Çin geçmişte de olduğu gibi her zaman çevresindeki ülkelerle ekonomik işbirliği ve barış inşası

konusunda istekli olmuştur. Girişimin kapsayıcı ve barışçıl özelliklerinin de gösterdiği üzere KYG ile Çin askeri bir düzen ve tek taraflı kurumsal bir düzenleme (Hong, 2019: 131), jeopolitik bir güç (Chun, 2017: 183) arayışında değildir, aksine, “*tek taraflılığı değil uyumu arayan bir felsefeye*” sahiptir (Daojiong, 2015: 100). Girişimin bir işbirliği stratejisi olduğunu belirten Zhixin (2018: 331-2) de bu durumu Çin’in “*etki alanını arttırmak ya da ABD veya herhangi bir ülkeyle bölgesel hakimiyet için mücadele etmek için geliştirdiği jeopolitik bir strateji anlamına gelmediği*” cümlesiyle ifade etmektedir.

Çin akademiasında görülen baskın KYG tanımlamasının aksine, az sayıda da olsa girişime Çin’in yükselen gücü üzerinden yaklaşan birtakım çalışmaların varlığı dikkat çekicidir. Bu çalışmalar Çin’in kendi güvenliğine yönelik yapısal tehditleri, özellikle de ABD’nin hem uluslararası sistemde hem de bölgede başat güç olma arayışlarına karşı Çin’in bir denge unsuru olarak bu projeyi başlattığını iddia etmektedirler. Çin’in bölgedeki Amerikan politikaları nedeniyle kendisini güvensiz hissettiğini ifade eden Wang (2016: 458), Çin çevresindeki alanlarda yer alan kaynaklara yatırım yapılmasının Xi Jinping yönetimi tarafından “ölüm kalım meselesi” olarak görüldüğünü ifade ederek Çin’in bu yolla ABD’nin etkisini dengelemeyi amaçladığını ileri sürmektedir. Wang’a göre komşu devletlerle mevcut ilişkilerin geliştirilmesi Çin’in ABD karşısındaki pozisyonunu güçlendirecek ve böylece KYG Çin’e stratejik manevra alanı kazandıracaktır. KYG’nin Çin’in ABD’ye karşı Asya-Pasifik mücadelesine yönelik geliştirdiği küresel stratejik planın bir parçası olduğunu ileri süren Liu (2020: 14-27), girişim aracılığıyla çevre ülkelerle kurulacak daha iyi ve yakın ilişkilerin bölgedeki ülkeleri “ABD’ye doğru itmekten kaçınmanın” bir yolu olduğunu vurgulamaktadır.

Girişimin tanımlanması formel jeopolitik söylemin inşasında önemli yer tutmakla birlikte Çin akademiasının KYG’yi ve çeşitli coğrafyaları incelerken kullanmayı tercih ettiği birtakım yeni kavramsallaştırmalar özellikle söylem yoluyla mekânın bilgisinin yeniden üretilmesi açısından da oldukça dikkat çekicidir. İncelenen makaleler çoğunlukla, belirli coğrafi bölgeleri ele alırken “Kuşak ve Yol ülkeleri, Kuşak ve Yol bölgesi” şeklindeki adlandırmalar üzerinden girişimin coğrafi etkilerini araştırmaktadırlar. Farklı coğrafi bölgelerde yer alan ülkelerin KYG üzerinde bulunmaları üzerinden tanımlanmaları bir alansallaştırma pratiğini ifade etmektedir. Bu alansallaştırma pratiğinin bir diğer yansıması olan ve daha önce resmi söylem içerisinde de gördüğümüz “ortak kadere ve ortak çıkarlara sahip topluluk” söyleminin incelenen makaleler içerisinde de önemli yer tuttuğu görülmektedir. Dünyanın küresel ekonomik entegrasyonun yavaşladığı, popülizmin ve korumacılığın yükseldiği bir dönemde olduğuna dikkat çeken Xiaomei ve Shimin (2018: 171) KYG’nin “*ekonomik küreselleşme trendlerine yön vermek adına sarsılmaz bir çabayla ‘ortak kadere sahip bir topluluk’ kurmaya*” odaklandığını vurgulamaktadır. “Küresel köy” kavramına dikkat çeken Lingliang (2016: 534) ise insanlığın, devletlerin ekonomik, siyasal ve toplumsal çıkarlarının diğer devletlerin çıkarlarıyla iç içe geçtiği ve dolayısıyla her devletin bireysel çıkarlarının “*ortak çıkarlar zincirinin bir halkası haline geldiği ‘küresel köy’*” halini aldığını ileri sürmektedir. KYG’nin vizyonu çağın bu gerekliliklerine bir cevap niteliği taşımakta, ortak kadere sahip bir topluluğun inşasını sağlayarak devletlerin özgül çıkarlarının ortak çıkar zinciriyle uyumlu olarak gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır.

Tüm bu yönleriyle Çin akademiasının KYG coğrafyasını tanımlamak üzere ürettiği bilgi mevcut coğrafi verileri (kıtalar, sınırlar, ülkelerin coğrafyaları vb.) kullanmak yerine ortak çıkar ve ihtiyaçlar doğrultusunda bir araya gelen - ve bir araya gelmek zorunda olan - ülkelerin üzerinde buldukları yeni bir coğrafi tanımlama inşa etmektedir. Çin akademiasınca üretilen bu mekânsal söylem içerisinde girişime dâhil ülkelerin Asyalı, Afrikalı ya da Avrupalı olmaları bir anlam ifade etmemekte, ilgili coğrafya Kuşak ve Yol bölgesi olarak ve bu bölge üzerinde bulunan devletler de Kuşak ve Yol ülkeleri olmaları itibarıyla anlam kazanmaktadırlar. Böylece eşitsizliğin temsili olan ve küreselleşmenin önündeki engel olan mevcut coğrafi tanımlamalar terk edilmekte, insanlığın ortak çıkarları ve geleceğine hizmet eden ortak topluluk tahayyülünü ifade eden yeni tanımlamalar aracılığıyla ilgili coğrafya yeniden alansallaştırılmaktadır.

SONUÇ

Eleştirel jeopolitik kuram, coğrafi tanımlamaların çeşitli aktörlerin politik gündemlerini gerçekleştirme pratikleri olduğunu belirterek ilgili anlamlandırmaların tarafsızlığını reddetmektedir. Buna göre aktörlerin coğrafi mekâna yönelik her türlü tanımlamaları, bu aktörlerin ilgili mekâna ilişkin söylemini ifade etmektedir. Aktörler kurguladıkları söylem aracılığıyla mekânı alansallaştırırken bu alansallaştırmayı mekânı kendi çıkarlarına

hizmet edecek biçimde tanımlayarak yapmakta, dahası, bu tanımlamayı da kendi söylemini sürekli üreterek doğallaştırmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla geniş bir coğrafya üzerinde kurulması hedeflenen KYG'ye ilişkin resmi ve akademik söylemin eleştirel jeopolitik bir perspektifle analiz edilmesi girişimin Çin'in alansallaştırma pratiklerinin deşifre edilerek esasında söyleminin ardındaki gündeminin ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Diğer yandan bu inceleme, Foucault'nun bilgi-iktidar eksenini kavramsallaştırmasından beslenerek söylem yoluyla üretilen bilginin de tarafsızlığının sorgulanmasına, bilgi üreten pratiklerde akademi ile iktidar arasındaki bağları KYG örneği üzerinden göstermektedir.

Yeni ticaret rotaları, ulaşım ağları, altyapı projeleri oluşturmayı vadeden ve özü itibarıyla Çin tarafından tanımlanan belirli bölgeler üzerinde kurulması planlanan KYG, ilgili bölgeler üzerinde yalnızca somut değil soyut ve kavramsal alansallaştırmaları da beraberinde getirmiştir. Çin hükümetinin resmi kurum ve yetkilileri aracılığıyla ürettiği, girişimi dünya kamuoyuna anlatan söylemler, ilk andan itibaren Çin'in dünya coğrafyasına ilişkin tahayyüllerini içerisinde barındırmaktadır. Bu noktada ilk dikkat çeken husus KYG'ye ilişkin söylemin girişimin ilan edildiği andan bu yana özellikle Asya coğrafyasının geçmişinde önemli bir yere sahip olan kadim İpek Yolu üzerine inşa edilmiş olmasıdır. Coğrafi bir güzergâh olan kadim İpek Yolu, KYG anlatısı içerisinde Çin ile Asyalı devletler arasındaki eski ve kuvvetli dostluk bağlarını vurgulamak adına kullanılmaktadır. Ayrıca Asyalı devletlerin yükselişi ve gerilemesi bu tarihi yolun varlığına bağlanarak İpek Yolu, Asya coğrafyasının kaderini tayin eden bir jeopolitik özne olarak "kutsallaştırılmaktadır". KYG'yi kadim İpek Yolu'nun devamı ve mirasçısı olarak tanımlayan Çin resmi söylemi, bu anlatı neticesinde girişimi Asya'ya içkin, ezelden beri var olan doğal bir jeopolitik özne biçiminde kurgulayarak, esasında, KYG'nin bölgedeki varlığını doğallaştırmaktadır. Bununla birlikte ilgili anlatı yalnızca KYG'nin varlığını doğallaştırmakla kalmayıp Asya coğrafyasını doğrudan KYG üzerinden alansallaştırmak üzere seferber edilmektedir.

KYG'ye ilişkin resmi dokümanların ortaya çıkmasıyla kadim İpek Yolu metaforunun Çin resmi söylemi içerisinde Asya coğrafyasına hitap eden çerçevesinin genişletildiği ve bu kez dünya coğrafyasını alansallaştırmak üzere kullanıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda "Çin rüyası" ve "ortak kadere sahip topluluğun inşası" kavramları kadim İpek Yolu'nun eksenini genişletmek üzere göreve çağrılmaktadır. Kadim İpek Yolu'nun Asya, Afrika ve Avrupa'yı birbirine bağlayan bir güzergâh olmasının ötesinde, bu kez, medeniyetler arası dostluğu ve iletişimi tarih boyunca sağlamış, uluslararası düzenin dostça ve işbirliği üzerinden işlemlerine vesile olmuş bir "mekanizma" olduğu vurgulanmaya başlamıştır. Uluslararası ortamın mevcut sorunlarına ve özellikle küresel ekonominin içerisinde geçtiği krizlerine dikkat çekilen bu anlatı içerisinde KYG, uluslararası sistemin ve tüm insanlığın ortak sorunlarına bir çözüm olması adına ortaya konulan bir platform olarak tasvir edilmektedir.

Bu projenin başlatıcısı olan Çin'in gerçekleştirmek istediği "rüyası" halkının refah ve barış içerisinde yaşadığı kalkınmış bir devlet olmaktır. Bu öyle bir rüyadır ki, esasında, tüm halkların ve dolayısıyla halklarını düşünen tüm devletlerin de rüyasıdır. Rüyaların ortaklığı bir kader ortaklığını da ifade etmektedir, dolayısıyla ortak rüyanın hayata geçirilmesi için ortak kadere sahip topluluğun inşa edilmesi, tüm halkların kaderinin ve çıkarının ortaklaştığı bir platformun kurulması gerekmektedir. Dolayısıyla, bu anlatı içerisinde KYG, tüm insanlığın yararına hizmet edecek, uluslararası sistemin mevcut sorunlarını çözerek barış ve işbirliği merkezli bir yapı kurulmasını sağlayacak "faydalarla dolu" bir yapı biçiminde kurgulanmaktadır. Bu kurguya bir bütün olarak dünya coğrafyasını ve uluslararası sistemi esasında girişim üzerinden alansallaştırmaktadır. Zira millet, coğrafya, ırk fark etmeksizin ortak çıkarlara ve ortak kadere sahip bir topluluk olarak dünya halkları KYG'nin sağlayacağı barış ve işbirliği ortamı içerisinde hep birlikte kalkınacaklardır.

Çin akademisinin bir araştırma öznesi olarak KYG'yi ele alış biçimi ve bu doğrultuda ortaya çıkan baskın akademik söylem Çin resmi söylemi ile oldukça paraleldir. Bu çalışmada incelenen akademik metinlerin girişimi ele aldıkları kavramsal çerçeve ekonomi, finans, işbirliği, ticaret gibi girişimin ekonomik bir özne olarak ele alındığını ifade eden kelimelerden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında değerlendirilmek üzere toplanan akademik metinlerin yarısından fazlasının ekonomi ve finans alanında yazılan makaleler olması, Çin akademisinin KYG'yi temelde ekonomik bir proje olarak tanımladığını göstermektedir. Öte yandan Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler disiplinleri incelenen makalelerin üçte birlik kısmını oluşturması itibarıyla dikkat çekicidir. İncelenen makalelerin büyük çoğunluğu KYG'yi bir işbirliği mekanizması olarak tanımladığı, KYG'nin başta ekonomik etkilerini ve çeşitli ülkelerle Çin arasındaki ilişkiye etkisini inceledikleri görülmektedir. Yine de Çin akademisi içerisinde girişimi

güvenlik, jeopolitik, strateji, güç gibi kavramlar çerçevesinde ele alan çalışmaların varlığı Çin akademik söyleminin seyrek de olsa Çin resmi söyleminden farklılaştığını göstermesi açısından önemlidir. Çoğunlukla ABD'nin Çin'e yönelik bölgesel ve küresel politikalarına değinen bu çalışmalar girişimi Çin'in Amerikan politikalarına karşı elini güçlendirecek bir adım olarak ele almaktadırlar.

Kadim İpek Yolu başta olmak üzere metaforik anlatımların Çin akademik söylemi içerisinde fazla yer bulamadığı görülmektedir. Bununla birlikte, incelenen akademik metinlerin büyük çoğunluğunun KYG'nin İpek Yolu'na referansla ortaya çıktığına değindiklerini ifade etmek gerekir. Baskın Çin akademik söylemi bu metaforlar yerine "Kuşak ve Yol bölgesi" ve "Kuşak ve Yol ülkeleri" kavramsallaştırmalarını üreterek önemli bir alansallaştırma pratiği gerçekleştirmektedir. İncelenen metinler içerisinde KYG'nin belirli ülke ve bölgelere ilişkin etkilerinin incelendiği pek çok çalışmada kullanıldığı görülen bu kavramlar ilgili coğrafyaları niteleyen Asya, Avrupa, Afrika gibi mevcut adlandırmaların önüne geçecek biçimde kullanılmaktadır. Girişim üzerinden tanımlanan ve Kuşak ve Yol bölgesi olarak yeniden alansallaştırılan ilgili coğrafyada yer alan devletler de Kuşak ve Yol ülkeleri olarak adlandırılarak girişim üzerinden tanımlanmaktadır.

Özetle, KYG'nin eleştirel jeopolitik bir perspektiften ele alınması sonucunda Çin'in dünyayı algılayış biçimini doğrulamak üzere KYG'yi araçsallaştırdığı görülmektedir. Çin KYG üzerine inşa ettiği söylem aracılığıyla bölgesel olarak başlayan ve daha sonra küresel bir yayılım gösterecek bir alansallaştırma pratiği içerisindedir. Resmi söylemin yanında bu söylemleri doğallaştırmak üzere akademya, Çin resmi söylemini yeniden üreten bir araç olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma sonucunda eleştirel jeopolitiğin bilgi ile iktidar arasında var olduğunu iddia ettiği tamamlayıcı rolün etkisi, KYG özelinde, Çin hükümeti ile Çin akademisi arasında küçük farklılıklar dışında yoğun biçimde görüldüğü tespit edilmiştir. Sonuç olarak jeopolitik bilginin belirli aktörlerin çıkarlarına hitap eden yanlı bir niteliğe sahip olduğu Çin ve KYG örneği üzerinden gösterilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, A.B. (2021). *Bir söylem inşası olarak Kuşak ve Yol Girişimi: Eleştirel jeopolitik bir analiz*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). TOBB ETÜ.
- Anastasiadou, I. E. (2019). "Iron Silk Roads: The Geopolitics of Past and Present Initiatives for the Revival of Eurasian Trade through Overland Transport Corridors", *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 12/1, 57-76, DOI: 10.1093/cjres/rsy035.
- Anderson, M. (1996). *Frontiers: Territory and State Formation in the Modern World*, Polity, Londra.
- Antonsich, M. (2009). "On Territory, The Nation-state and The Crisis of The Hyphen", *Progress in human geography*, 33/6, 789-806, DOI: 10.1177/0309132508104996.
- ASEAN-China Centre (2013). Speech by Chinese President Xi Jinping to Indonesian Parliament. Erişim: 12.04.2022, http://www.asean-china-center.org/english/2013-10/03/c_133062675.htm
- Asia Media Center (2018). Explainer: The Belt and Road Initiative. Erişim: 12.04.2022, <https://www.asiamediacentre.org.nz/features/explainer-belt-and-road-initiative-china/>
- Bērziņa-Čerenkova, U. A. (2016). BRI Instead of OBOR – China Edits The English Name of Its Most Ambitious International Project. Latvian Institute of International Affairs. Erişim: 12.04.2022, <https://liia.lv/en/opinions/bri-instead-of-obor-china-edits-the-english-name-of-its-most-ambitious-international-project-532>
- Blanchard, J. M. F. ve Flint, C. (2017). "The Geopolitics of China's Maritime Silk Road Initiative", *Geopolitics*, 22/2, 223-245, DOI: 10.1080/14650045.2017.1291503.
- Cao, J. (2019). "China's Belt and Road Initiative 2.0.", *China Quarterly of International Strategic Studies*, 5/2, 233-48, DOI: 10.1142/S2377740019500155.
- Crampton, J. W. ve Elden S. (2007). *Space, Knowledge and Power*, Ashgate, Aldershot.
- Changhoon, C. (2017). "China's Westward March: Strategic Views of One Belt, One Road", *The Korean Journal of International Studies*, 15/3, 483-500, DOI: 10.14731/kjis.2017.12.15.3.483.
- China Daily (2016). Full Text of Keynote Speech of China's Top Legislator at Belt and Road Summit in Hong Kong. Erişim: 12.04.2022, https://www.chinadaily.com.cn/china/2016-05/18/content_25349164.htm

- China Daily (2019a). Preparations Underway for The Second Belt and Road Forum for International Cooperation. Erişim: 12.04.2022, <http://www.chinadaily.com.cn/a/201903/30/WS5c9ea520a3104842260b3673.html>
- China Daily (2019b). Keynote Speech on The Belt and Road Initiative by H.E. Ambassador Liu Xiaoming at The British Parliament: New Stage, New Opportunities, New Role. Erişim: 12.04.2022, http://global.chinadaily.com.cn/a/201906/26/WS5d13389aa3103dbf1432a6c7_3.html
- China Daily (2023). Belt and Road 2022 in Numbers. Erişim: 24.02.2023, https://global.chinadaily.com.cn/a/202301/06/WS63b751c0a31057c47eba7ecd_1.html
- Chun, Z. (2017). "The Belt and Road Initiative and Global Governance in Transition", *China Quarterly of International Strategic Studies*, 3/2, 175-191, DOI: 10.1142/S2377740017500166.
- China International Development Cooperation Agency (2020). Opening Speech by State Councilor Wang Yi at The Meeting of The Advisory Council of The Belt and Road Forum for International Cooperation, 2020. Erişim: 12.04.2022, http://en.cidca.gov.cn/2020-12/21/c_576318.htm
- Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı (2014). Speech by Yang Jiechi: Jointly Undertake The Great Initiatives With Confidence and Mutual Trust. Erişim: 13.04.2022, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/t1145860.shtml
- Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı (2018). Remarks by Executive Vice Foreign Minister Le Yucheng At The Welcoming Dinner of The First Meeting of The Advisory Council of The Belt and Road Forum for International Cooperation (BRF). Erişim: 11.04.2022, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/201812/t20181221_678714.html
- Dahlman, C. ve Brunn, S. (2003). "Reading Geopolitics Beyond the State: Organisational Discourse in Response to 11 September", *Geopolitics*, 8/3, 253-280, DOI: 10.1080/14650040412331307782.
- Dalby, S. (1991). "Critical Geopolitics: Discourse, Difference, and Dissent", *Environment and Planning D Society and Space*, 9/3, 261-283, DOI: 10.1068/d090261.
- Daojiong, Z. (2015). "China's Economic Diplomacy Focusing on the Asia-Pacific Region", *China Quarterly of International Strategic Studies*, 1/1, 85-104, DOI: 10.1142/S2377740015500050.
- Demiryol, T. (2022). "Between Geopolitics and Development: The Belt and Road Initiative and The Limits of Capital Accumulation in China", *China Report*, 1-21, DOI: 10.1177/00094455221080313.
- Dodds, K. (2001). "Political Geography III: Critical Geopolitics After Ten Years", *Progress in Human Geography*, 25, 469-484, DOI: 10.1191/030913201680191790.
- Dodds, K., Kuus M. ve Sharp J. (2013). "Introduction: Geopolitics and Its Critics", *The Ashgate Research Companion to Critical Geopolitics*, (Ed: K. Doods, M. Kuus ve J. Sharp), Ashgate, Surrey.
- Du, J., Yang G. ve Dang H. (2020). "Special Issue on Foreign Trade and Investment in China's Continuing Economic Opening and The Belt and Road Initiative", *Pacific Economic Review*, 25/2, 121-26, DOI: 10.1111/1468-0106.12327.
- Elden, S. (2010). "Land, Terrain, Territory", *Progress in Human Geography*, 34/6, 799-817, DOI: 10.1177/0309132510362603.
- Fang, L., Kleimann M., Li Y. ve Schmerer H. J. (2021). "The Implications of The New Silk Road Railways on Local Development", *Journal of Asian Economics*, 75, 1-15, DOI: 10.1016/j.asieco.2021.101326.
- Fardella, E. ve Prodi G. (2017). "The Belt and Road Initiative Impact on Europe: An Italian Perspective", *China & World Economy*, 25/5, 125-138, DOI: 10.1111/cwe.12217.
- Feiteng, Z. (2017). "Beyond Geopolitical Myth: China's New Asia Strategy", *Looking for A Road*, (Ed: B. Shao), Brill, Leiden, DOI: 10.1163/9789004330818_004.
- Flint, C. ve Zhu C. (2019). "The Geopolitics of Connectivity, Cooperation, and Hegemonic Competition: The Belt and Road Initiative", *Geoforum*, 99 (Aralık), 95-101, DOI: 10.1016/j.geoforum.2018.12.008.
- Flint, C. ve Xiaotong Z. (2019). "Historical-Geopolitical Contexts and The Transformation of Chinese Foreign Policy", *Chinese Journal of International Politics*, 12/3, 295-331, DOI: 10.1093/cjip/poz011.
- Foucault, M. (2007). *Cinselliğin Tarihi* (Çev: H. Ü. Tanrıöver), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

- Godement, F. (2015). "One Belt, One Road: China's Great Leap Outward", *China Analysis*, 1-18.
- Güneş (2018). Tonga da Çin'in Kuşak-Yol Projesine Katıldı. Erişim: 13.04.2022, <https://www.gunes.com/dunya/tonga-da-cinin-kusak-yolprojesine-katildi-929644>
- Hassner, P. (1997). "Obstinate and Obsolete: Non-territorial Transnational Forces Versus The European Territorial State", *Geopolitics in The Post-Wall Europe: Security, Territory and Identity*, (Ed: O. Tunander, P. K. Baev ve V. I. Einagel), Sage, Londra.
- He, B. (2019). "The Domestic Politics of The Belt and Road Initiative and Its Implications", *Journal of Contemporary China*, 28/116, 180-95, DOI: 10.1080/10670564.2018.1511391.
- Hepple, L. W. (1992). "Metaphor, Geopolitical Discourse and The Military in South America", *Writing Worlds: Discourse, Text and the Metaphor in The Representations of Landscape*, (Ed: T.J. Barnes ve J. S. Duncon), Routledge, Londra.
- Hong, Z. (2019). "China's Belt and Road Initiative and ASEAN", *China: An International Journal*, 17/2, 127-147, DOI: 10.1353/chn.2019.0019.
- Hu, F., Zhang X., Hu M. ve Cook D. L. (2019). "Chinese Enterprises' Investment in Infrastructure Construction in Cambodia", *Asian Perspective*, 43/1, 177-207, DOI: 10.1353/apr.2019.0006.
- Huang, Y. (2016). "Understanding China's Belt & Road Initiative: Motivation, Framework and Assessment", *China Economic Review*, 40, 314-321, DOI: 10.1016/j.chieco.2016.07.007.
- Jiang, W., Zhang H. ve Lin Y. (2021). "Trade Sustainability and Efficiency under the Belt and Road Initiative: A Stochastic Frontier Analysis of China's Trade Potential at Industry Level", *Emerging Markets Finance and Trade*, 58/6, 1-13, DOI: 10.1080/1540496X.2021.1925246.
- Khan, Z., Changgang G., Ahmad R. ve Wenhao F. (2018). "CPEC: A Game Changer in The Balance of Power in South Asia", *China Quarterly of International Strategic Studies*, 4/4, 595-611, DOI: 10.1142/S237774001850029X.
- Knight, D. B. (1982). "Identity and Territory: Geographical Perspectives on Nationalism and Regionalism", *Annals of The Association of American Geographers*, 72, 514-31, DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8306.1982.tb01842.x>.
- Knowles E. ve Elliott J. (1997). *The Oxford Dictionary of New Words*, Oxford University Press, New York.
- Lingliang, Z. (2016). "Conceptual Analysis of China's Belt and Road Initiative: A Road Towards a Regional Community of Common Destiny", *Chinese Journal of International Law*, 15/3, 517-541, DOI: 10.1093/chinesejil/jmw021.
- Liu, F. (2020). "The Recalibration of Chinese Assertiveness: China's Responses to The Indo-Pacific Challenge", *International Affairs*, 96/1, 9-27, DOI: 10.1093/ia/iiz226.
- Liu, W. ve Dunford M. (2016). "Inclusive Globalization: Unpacking China's Belt and Road Initiative", *Area Development and Policy*, 1/3, 323-340, DOI: 10.1080/23792949.2016.1232598.
- Mayer, M. (2018). "China's Historical Statecraft and The Return of History", *International Affairs*, 94/6, 1217-35, DOI: 10.1093/ia/iyy209.
- Mayer, M. ve Zhang X. (2020). "Theorizing China-World Integration: Sociospatial Reconfigurations and The Modern Silk Roads", *Review of International Political Economy*, 28/4, 974-1003, DOI: 10.1080/09692290.2020.1741424.
- Musabelliu, M. (2017). "China's Belt and Road Initiative Extension to Central and Eastern European Countries - Sixteen Nations, Five Summits, Many Challenges", *Croatian International Relations Review*, 23/78, 57-76, DOI: 10.1515/cirr-2017-0007.
- Na-Xi, L., Meng-Fang H. ve Shan-Bing L. (2019). "How The Belt and Road Initiative Can Help Strengthen The Role of The SCO and Deepen China's Cooperation with Russia and The Countries of Central Asia", *India Quarterly*, 75/1, 56-68, DOI: 10.1177/0974928418821484.
- National Development and Reform Commission (2015). Vision and Actions on Jointly Building the Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road. Erişim: 11.04.2022, <http://2017.beltandroadforum.org/english/n100/2017/0410/c22-45.html>
- Newman, D. (2003). "Boundaries.", *A Companion to Political Geography* (Ed: J. A. Agnew, K. Mitchell ve G. Ó. Tuathail), Blackwell, New Jersey.

- Ni, Z., Lu, X. ve Xue W. (2021). "Does The Belt and Road Initiative Resolve The Steel Overcapacity in China? Evidence From a Dynamic Model Averaging Approach", *Empirical Economics*, 61/1, 279-307, DOI: 10.1007/s00181-020-01861-z.
- Office of The Leading Group for The Belt and Road Initiative (2017). Building the Belt and Road: Concept, Practice and China's Contribution. Foreign Languages Press, Pekin.
- Paasi, A. (2003). "Territory", *A Companion to Political Geography*, (Ed: J. A. Agnew, K. Mitchell ve G. Ó. Tuathail), Blackwell, New Jersey.
- Pekcan, C. (2019). Çin Dış Politikası ve ABD ile İlişkiler, 1. Baskı, Dora, Bursa.
- Rolland, N. (2015). China's New Silk Road. The National Bureau of Asian Research. Erişim: 11.04.2022, <https://www.nbr.org/publication/chinas-new-silk-road/>
- Sallan Gül, S. ve Kahya Nizam, Ö. (2021). "Sosyal Bilimlerde İçerik ve Söylem Analizi", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42/1, Ö181-Ö198, DOI: 10.30794/pausbed.803182.
- Sidaway, J. D. ve Woon, C. Y. (2017). "Chinese Narratives on 'One Belt, One Road' (一帶一路) in Geopolitical and Imperial Contexts", *The Professional Geographer*, 69/4, 591-603, DOI: 10.1080/00330124.2017.1288576.
- Shepard, W. (2017). Beijing To The World: Don't Call The Belt And Road Initiative OBOR. Forbes. Erişim: 12.04.2022, <https://www.forbes.com/sites/wadeshepard/2017/08/01/beijing-to-the-world-please-stop-saying-obor/?sh=326ae8da17d4>
- The Guardian (2018). APEC Summit Fails to Agree on Statement Amid Us-China Spat. Erişim: 11.04.2022, https://www.theguardian.com/world/2018/oct/04/mike-pence-to-warn-against-chinese-intimidation-in-south-china-sea?CMP=gu_com
- Tirben, E. G. (2009). "Dünyaya Yeni Bir Bakış: Eleştirel Jeopolitik", Palabıyık, Mustafa Serdar (Der.), *Batı'da Jeopolitik Düşünce*, (Ed: M. S. Palabıyık), Orion, Ankara.
- Toal, G. ve Agnew J. (1992). "Geopolitics and Discourse: Practical Geopolitical Reasoning in American Foreign Policy" *Political Geography*, 11/2, 190-204, DOI: 10.1016/0962-6298(92)90048-X.
- Toal, G. ve Dalby S. (1998). "Introduction: Rethinking Geopolitics", *Rethinking Geopolitics* (Ed: G. Ó. Tuathail ve S. Dalby), Routledge, Londra.
- Toal, G. (2002). "Theorizing Practical Geopolitical Reasoning: The Case of The United States' Response to The War in Bosnia", *Political Geography*, 21/5, 601-628, DOI: 10.1016/S0962-6298(02)00009-4.
- Wang, Y. (2016). "Offensive for Defensive: The Belt and Road Initiative and China's New Grand Strategy", *The Pacific Review*, 29/3, 455-463, DOI: 10.1080/09512748.2016.1154690.
- Wu, S. ve Jiao, Y. (2022). "The Belt and Road Initiative and The Executive Compensation Contract: Evidence From Chinese Security Market", *Applied Economics Letters*, 29/16, 1460-1465, DOI: 10.1080/13504851.2021.1937493.
- Wu, S., Hu B. ve Pan Q. (2019). "The Impact of The US Interest Rate Hike on Emerging Market Economies and The Belt and Road Initiative", *China and World Economy*, 27/3, 126-42, DOI: 10.1111/cwe.12283.
- Xi, Jinping (2013, Eylül). Promote Friendship Between Our People and Work Together to Build a Bright Future. FMPRC. Erişim: 11.04.2022, <https://www.fmprc.gov.cn/ce/cebel/eng/zxxx/t1078088.htm>
- Xi, Jinping (2017, Mayıs). Work Together to Build the Silk Road Economic Belt and The 21st Century Maritime Silk Road. Belt and Road Portal. Erişim: 13.04.2022, <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/home/rolling/13299.htm>
- Xi, Jinping (2019, Nisan). Working Together to Deliver a Brighter Future For Belt and Road Cooperation. FMPRC. Erişim: 12.04.2022, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/201904/t20190426_678729.html
- Xiangyang, L. (2019). "The 'Absence' of Asian Regional Economic Integration and The Development Orientation of The Belt and Road", *Social Sciences in China*, 40/1, 132-47, DOI: 10.1080/02529203.2019.1556484.
- Xiaomei, Z. ve Shimin W. (2018). "Strategic Mutual Trust from the Perspective of Spatial Blending", *Social Sciences in China*, 39/4, 171-84, DOI: 10.1080/02529203.2018.1519232.

- Xing, G. (2017). "Understanding China's One-Belt-One-Road Initiative—A New Link Pattern for Deepened Interaction Between China and The World", *Looking for A Road* (Ed: B. Shao), Brill, Leiden, DOI: 10.1163/9789004330818_011.
- Yale, W. (2015). China's Maritime Silk Road Gamble. *The Diplomat*. Erişim: 11.04.2022, <https://thediplomat.com/2015/04/chinas-maritime-silk-road-gamble/>
- Yalew, M. T. ve Changgang G. (2020). "China's 'Belt and Road Initiative': Implication for Land Locked Ethiopia", *Insight on Africa*, 12/2, 175-93, DOI: 10.1177/0975087819891538.
- Yeşiltaş, M. (2017). "Jeopolitik", *Uluslararası İlişiklere Giriş: Tarih, Teori, Kavram ve Konular*, (Ed: A. Balcı ve Ş. Kardaş), Küre, İstanbul.
- Yılmaz (Yao Shifan), S. ve Changming L. (2020). "Remaking Eurasia: The Belt and Road Initiative and China-Russia Strategic Partnership", *Asia Europe Journal*, 18/3, 259-80, DOI: 10.1007/s10308-019-00547-1.
- Yinhong, S. (2017). "Prudence Crucial for The One-Belt-One-Road Initiative", *Looking for A Road*, (Ed: B. Shao), Brill, Leiden, DOI: 10.1163/9789004330818_014.
- Zhao, Y. ve Tan-Mullins M. (2021). "From the Ancient Silk Road to The Belt and Road Initiative: Narratives, Signalling and Trust-Building", *British Journal of Politics and International Relations*, 23/2, 280-96, DOI: 10.1177/1369148120987464.
- Zheng, X. ve Jia L. (2017). "An Empirical Study on the Economic Effect of Financial Cooperation Among Countries of The 'Silk Road Economic Belt'", *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 28/5, 542-551, DOI: 10.5755/j01.ee.28.5.19189.
- Zhexin, Z. (2018). "The Belt and Road Initiative: China's New Geopolitical Strategy?", *China Quarterly of International Strategic Studies*, 4/3, 327-43, DOI: 10.1142/S2377740018500240.
- Zhou, F. (2016). "The U.S. Alliance System in Asia: A Chinese Perspective", *Asian Politics & Policy*, 8/1, 207-218, DOI: 10.1111/aspp.12231.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).